

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Юридичний факультет

Кафедра теорії та історії держави і права

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

**до вивчення дисципліни «Основи бізнес-права»
для студентів всіх спеціальностей ОС «Бакалавр»
Національного університету біоресурсів
і природокористування України денної форми навчання**

Київ – 2023

УДК 340.11:316.7(072)

П 57

Укладач: Попова Олена Вікторівна, доцентка кафедри теорії та історії держави і права, кандидатка юридичних наук.

Схвалено кафедрою теорії та історії держави і права Національного університету біоресурсів і природокористування України (Протокол № 6 від 01 лютого 2023 року)

Рекомендовано до друку Вченою радою юридичного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України (Протокол № 10 від 17 лютого 2023 року)

Рецензенти:

Т.С. Новак – к.ю.н., доцентка, доцентка кафедри аграрного, земельного та екологічного права ім. акад. В.З. Янчука Національного університету біоресурсів і природокористування України

Л.С. Протосавицька – к.і.н., доцентка, доцентка кафедрри теорії та історії держави і права Національного університету біоресурсів і природокористування України

Навчальне видання

П 57 Основи бізнес-права: Методичні рекомендації до вивчення дисципліни «Основи бізнес-права» для студентів всіх спеціальностей ОС «Бакалавр» Національного університету біоресурсів і природокористування України денної форми навчання / Укладач: О.В. Попова. – Київ: НУБіП України, 2023. – с.

© Попова О.В., 2023

© НУБіП України, 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
1.1. Місце і роль дисципліни в системі підготовки фахівців.....	6
1.2. Мета і завдання курсу	6
1.3. Вимоги щодо знань і вмінь, набутих внаслідок вивчення дисципліни	6
2. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ	9
3. ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙ.....	12
4. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, ПЛАНИ ТА ЛІТЕРАТУРА	26
5. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ БІЗНЕС - ПРАВА»	35
6. ЗАВДАННЯ ДЛЯ МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ (зразок)	40
7. КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ з ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ БІЗНЕС-ПРАВА»	45
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ.....	49

ВСТУП

На сьогоднішній день Важко собі уявити освічену людину без знань з основ права. Право, закони, супроводжують людину все її життя тому, щоб уміло та правильно користуватися своїми правами, добре виконувати свої обов'язки, не порушуючи права і законні інтереси інших, треба бути обізнаним з правових питань.

Саме правова обізнаність особи, правова свідомість та правова культура особистості є важливою передумовою формування громадянського суспільства, оскільки надає людині юридичні знання, які необхідні їй в житті, дотримуватись правових норм, законів та поважати верховенство права.

Основне завдання курсу полягає у формуванні у студента загальнотеоретичних знань з основ бізнес-права, з договірних взаємовідносин і партнерських зв'язків у бізнесі, значна увага приділяється навикам, щодо аналізу нормативно-правових актів та правильного застосовуванні відповідного законодавства України. Курс направлений на підвищення правового мислення та культурного стилю правомірної поведінки, в тому числі в спілкуванні, як у повсякденному житті так і в різних суспільних відносинах, сприятиме подальшому засвоєнню важливих правових кроків щодо створення різних видів організаційно – правових форм господарювання в бізнесі, допоможе сформуванню у студентів загальнотеоретичні знання з процедури державної реєстрації юридичних та фізичних осіб підприємницької діяльності згідно вимог чинного законодавства.

Запропоновані методичні рекомендації містять розширений навчально – тематичний план курсу для студентів денної форми навчання ОС «Бакалавр». Програму курсу, плани семінарських та практичних занять, завдання для самостійної роботи студентів, орієнтовні питання для іспитів, модульні контрольні роботи, список рекомендованої літератури.

Зазначені вище методичні рекомендації спрямовані, насамперед на:

- знання основних правових кроків процесу створення та ведення власної справи, видів форм власності;
- ділових якостей особи, правил етичних норм як в управлінській діяльності так і у взаємовідносинах з діловими партнерами, конкурентами;
- розуміння значення організаційно-правових форм господарювання в бізнесі їх види;
- значення договорів, угод, контрактів у веденні бізнесу, їх структурні складові, загальний порядок укладання та припинення договірних зобов'язань;
- загальні положення Конституції України та чинних законів України;

- класифікацію юридичних документів, визначення особливостей їх основних видів;
- приймати виважені рішення у відповідності до норм законодавства, які відносяться до різних галузей права у конкретних життєвих ситуаціях;
- складати та оформляти юридичні документи, відповідно до вимог законодавства;
- працювати із спеціальною літературою та нормативно-правовою базою.

Таким чином, мета навчальних занять полягає в тому, щоб поглибити правову обізнаність особи з теоретичних основ бізнес-права, розуміння сутності бізнесу в громадянському житті суспільства, поглибити усвідомлення значення правової свідомості та правової культури особистості, що є важливими складниками у формуванні громадянського життя суспільства, оскільки впливають на правовідносини в суспільстві, правопорядок на рівень законності.

Тому знання, розуміння і усвідомлення соціальних цінностей, повага до права, верховенства закону дасть змогу впорядкувати суспільні відносини між різними суб'єктами права і буде чинитиме сприятливий вплив на досягнення згоди між ними, а підвищення рівня правової культури особистості, правової свідомості та правової обізнаності суб'єктів права суттєво підвищить дотримання правомірної поведінки, повагу до верховенства права та вчинення правомірних вчинків у громадянському житті суспільства[131, ст. 5].

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Місце і роль дисципліни в системі підготовки фахівців

Вивчення дисципліни «Основи бізнес-права» дає можливість підвищити рівень правової обізнаності з теоретично – правових засад створення бізнесу, правової культури особистості, правову свідомість, суттєво підвищує дотримання правомірної поведінки, повагу до верховенства права, вчинення правомірних вчинків у громадянському житті суспільства, правильно застосовувати нормативно – правові документи законодавства України.

1.2. Мета і завдання курсу

Основи бізнес-права полягає у: вивченні та формуванні у слухачів знань з передумов виникнення основ бізнесу, сутності, розуміння про значення та роль бізнесу в громадянському житті суспільства, надати слухачам необхідні знання з теоретично-правових засад створення бізнесу, ознайомити слухачів про роль ділової етики та ділових якостей особистості в сучасному бізнесу, підвищити правову обізнаність особистості з умінь і навичок щодо розробки проектів: договорів, угод, розпорядчих, правостановлюючих документів тощо, а також, уміння юридично грамотно висловлювати свої думки, правильно здійснювати правову оцінку соціально значущих фактів і орієнтуватись в чинному законодавстві.

1.3. Вимоги щодо знань і вмінь, набутих внаслідок вивченню дисципліни

Дисципліна передбачає вивчення 7 тем, які складають основу курсу, після опанування якими студенти повинні:

Знати:

- загальну теоретичну характеристику основ бізнесу, передумови виникнення основ бізнесу, співвідношення понять бізнес і підприємство;

- складники ділових якостей особи які впливають на започаткування власної справи та її ведення, характерні риси успішного підприємця, правила етичних норм в управлінській діяльності, етичні норми у взаємовідносинах із конкурентами та діловими партнерами;

- види форм власності, основні переваги та недоліки організаційно – правових форм господарської діяльності;

- основні правові кроки, які необхідні для створення бізнесу, сутність джерел ризиків в бізнесі, порядок реєстрації бізнесу;

- загальну характеристику правових відносин між роботодавцем та працівником, правову характеристику трудового договору, загальний порядок укладання та припинення трудового договору, знати права та обов'язки, сторін, види юридичної відповідальності за порушення норм трудового права;

- сутність організаційно – правової форми партнерських зв'язків, роль та значення угод, договорів, контрактів у веденні бізнесу, знати загальну характеристику та структурні складові елементи договорів: договір оренди, договір купівлі-продажу, договір поставки, договір про спільну діяльність тощо.

Вміти:

- розуміти елементи системи бізнесу, виділяти основні рушійні сили в природі бізнесу, підприємницької діяльності, розуміти значення бізнесу в життєдіяльності суспільства;

- знаходити, аналізувати інформацію, яка стосується започаткуванню та ведення власної справи, виділяти головні риси в бізнесі, розуміти види конфліктів, правильно використовувати етичні норми в бізнес сфері;

- виділяти характерні ознаки, які притаманні для певного виду організаційно–правової форми, порівнювати та пояснювати їх діяльність, розуміти та аналізувати переваги кожного виду організаційно–правової форми господарювання, вміти здійснювати пошук інформації про види нормативно-правових документів, які регулюють ведення бізнесу та складати установчі документи;

- вміти розуміти та формулювати власну ідею, виділяти основні складові елементи, які необхідні для створення бізнесу, розробляти бізнес проекти, розуміти та виділяти ризики в бізнесі, знати процедуру реєстрації бізнесу;

- розуміти значення трудового договору в механізмі правових відносинах між роботодавцем та працівником, пояснювати процедуру набрання юридичної сили трудового договору, складати рішення, накази, розпорядження згідно вимог чинного законодавства;

- розуміти значення угод, договорів, контрактів в бізнесі, пояснити сутність організаційно–правової форми партнерських зв'язків, розуміти та виділяти основні структурні складові елементи договорів: договір оренди, договір купівлі-продажу, договір поставки, договір про спільну діяльність тощо

- вчитися та оволодівати сучасними знаннями;

- реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

- виявляти, ставити та вирішувати проблеми;

- здійснювати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел;
- орієнтуватись в чинному законодавстві та працювати з нормативно-правовими актами;
- ефективно застосовувати норми законодавства у своїй практичній діяльності;
- приймати виважені рішення у відповідності до норм законодавства, які відносяться до різних галузей права у конкретних життєвих ситуаціях;
- складати та оформляти юридичні документи відповідно до вимог законодавства;
- працювати із спеціальною літературою та нормативно-правовою базою.

Після засвоєння дисципліни у студента повинні бути сформовані такі компетенції:

- здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського(вільного демократичного)суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права і свобод людини і громадянина в Україні;
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;
- здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях;
- здатність працювати в команді;
- прагнення до збереження навколишнього середовища.

2. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1

Вступ до основ бізнесу

Дозволить з'ясувати про роль бізнесу в громадянському житті суспільства; загально - теоретичну характеристику з основ бізнесу, серед них: складові елементи системи бізнесу, рушійні сили розвитку; ознайомити слухачів про та значення ділової етики та ділових якостей особистості в сучасному бізнесу.

Тема 1. Загально – теоретична характеристика основ бізнесу

Аналіз розвитку та виникнення основ бізнесу, вивчення співвідношення понять «бізнес» та «підприємство», мотиви підприємницької діяльності, складові елементи системи бізнесу: підприємницький бізнес, споживчий бізнес, загальна характеристика рушійних сил розвитку підприємництва: ознаки, види, значення.

Тема 2. Ділові якості особи та ділова етика – основа сучасного бізнесу

Аналіз значення ділових якостей особи та ділової етики в сучасному бізнесі. Аспекти коректної поведінки ділової людини. Якості людини, які позитивно впливають на започаткування власної справи та її ведення. Риси успішного підприємця. Правила використання етичних норм в управлінській сфері. Поняття та види конфліктів. Загальна характеристика етичних норм у взаємовідносинах із діловими партнерами та конкурентами.

Змістовий модуль 2

Правові аспекти створення бізнесу

Дозволить розглянути: теоретично-правові засади створення бізнесу; основні складові елементи, які необхідні для створення бізнесу та етапи процесу створення власної справи; види організаційно-правових форм господарювання, які можуть слугувати як спосіб ведення бізнесу, їх переваги та недоліки; розглянути та з'ясувати ризики в бізнесі, ознайомити з основними нормативно – правовими актами, які регулюють питання створення, ведення підприємницької діяльності та процедуру державної реєстрації суб'єктів підприємництва в Україні.

Тема 3. Види організаційно–правових форм як спосіб ведення бізнесу

Поняття та види організаційно–правових форм. Суб'єкти, об'єкти підприємництва. Переваги та недоліки організаційних форм підприємницької діяльності. Способи формування статутного фонду. Основні нормативно–правові акти, які регулюють питання створення та ведення господарської діяльності. Поняття та види форм власності.

Тема 4. Основні правові кроки для створення бізнесу

Розробка концепції бізнесу. Планування успіху підприємницького проекту. Стадії реалізація підприємницького проекту. Фактори які впливають на успіх в бізнесі. Установчі документи: статут, установчий договір їх структура та процедура набрання юридичної сили. Механізм створення статутного фонду, права засновників, процедура входження та виходу учасників зі складу підприємства. Ризики в бізнесі. Класифікація джерел ризиків. Співвідношення понять: «витрати», «збитки», «втрати». Державна реєстрація суб'єктів підприємництва в Україні. Припинення діяльності суб'єктів господарювання.

Тема 5. Основи створення сімейного бізнесу

Роль та функції малого підприємства в бізнесі. Суб'єкти малого підприємництва згідно вимог чинного законодавства України. Переваги малого бізнесу. Сімейний бізнес. Види та форми сімейного бізнесу.

Змістовий модуль 3

Правові відносини в бізнесі та їх застосування

Дозволить розглянути: основні нормативно–правові акти, які регулюють трудові відносини; загальну характеристику правових відносин між роботодавцем та працівником; загальний порядок укладання та припинення трудового договору; сутність організаційно–правових форм партнерських зв'язків; роль та значення угод, договорів, контрактів у веденні бізнесу їх загальну характеристику та структурні складові елементи договорів: договір оренди, договір купівлі-продажу, договір поставки, договір про спільну діяльність тощо; правові наслідки укладеної угоди.

Тема 6. Правові відносини між роботодавцем та працівником

Значення трудового договору в механізмі правового регулювання суспільних відносин. Основні нормативно–правові акти, які регулюють трудові відносини. Правовий статус роботодавця та працівника. Трудовий договір: поняття, види, форми, структурні складові договору. Порядок укладання трудового договору. Обов'язки роботодавця при укладанні трудового договору. Підстави набуття юридичної сили договору. Загальний порядок припинення трудового договору з ініціативи роботодавця та з ініціативи працівника. Трудові спори. Юридична відповідальність за порушення норм трудового права.

Тема 7. Загальна характеристика договірних взаємовідносин в бізнесі та партнерських зв'язків

Роль та значення договірних взаємовідносин у веденні бізнесу. Поняття партнерських зв'язків. Види, форми, структурні складові договорів: договір оренди, договір купівлі-продажу, договір поставки, договір про спільну

діяльність, кредитний договір, договір застави тощо. Підстави набуття юридичної сили договору та загальний порядок припинення договору. Правові наслідки укладеної угоди. Співробітництво. Сутність та організаційно-правова форма партнерських зв'язків.

Структура навчальної дисципліни

№	Назва теми	Всього	Кількість годин		
			Лекції	Практичні	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Вступ до основ бізнесу					
1	Загально-теоретична характеристика основ бізнесу		2	1	12
2	Ділові якості особи та ділова етика-основа сучасного бізнесу		1	1	12
	Всього за змістовим модулем 1	29	3	2	24
Змістовий модуль 2. Правові аспекти створення бізнесу					
3	Види організаційно-правових форм як спосіб ведення бізнесу.		4	2	5
4	Основні правові кроки для створення бізнесу		2	2	5
5	Основи створення сімейного бізнесу		1	2	4
	Всього за змістовим модулем 2	27	7	6	14
Змістовий модуль 3. Правові відносини в бізнесі та їх застосування					
6	Правові відносини між роботодавцем та працівником		2	2	11
7	Загальна характеристика договірних взаємовідносин в бізнесі та партнерських зв'язків		4	4	11
	Всього за змістовим модулем 3	34	6	6	22
	Всього годин	90	16	14	60

3. ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙ

Лекції сприяють розкриттю певних тем навчальної програми дисципліни, сприяють активізації мислення студентів, дозволяють з'ясувати не вирішені проблеми, висунути проблемні питання навчального курсу, крім того, лекційні заняття дозволяють дати рекомендації щодо використання основних висновків за темами на практичних заняттях, висунути проблеми для самостійного вивчення студентами.

Змістовий модуль 1. Вступ до основ бізнесу

Тема 1. Загально–теоретична характеристика основ бізнесу

План

1. Виникнення та розвиток основ бізнесу
2. Бізнес та підприємство: поняття та складові елементи системи бізнесу
3. Рушійні сили підприємницької діяльності в економічній природі бізнесу

Література:

1. Алексєєва Н.Р., Рядинська І.А. Сучасні тенденції розвитку міжнародного підприємства. *Сучасні перетворення міжнародного бізнесу: IV Всеукраїнська науково–практична конференція (31 березня 2021 р., м. Харків)* за аг.ред. С.І. Архієреєва, І.О. Дерід. Харків:ХНУ імені В.Н.Каразіна. 2021. С. 64-67.

2. Дикань О. В. Розвиток малого бізнесу в Україні: проблеми та шляхи забезпечення. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. № 57. 2017, С. 58–66.

3. Добрава Н.В. Осипова М.М. Основи бізнесу навч.посіб. Одеса, 2018, 305 с.

4. Економіка та організація підприємницької діяльності: навч. посіб. за заг. ред. д.е.н. Н. В. Сментини. К: ФОП Гуляєва В.М, 2019. 320 с.

5. Економіка і бізнес підручник за ред.д.е.н. проф. Мельник Л.Г., д.е.н., проф. Карінцева О.І., Суми, Університетська книга 2021, 315с.

6. Мірошник Р. О., Прокоп'єва У. О. Розвиток малого і середнього бізнесу в Україні: проблеми і перспективи *Вісник Національного університету "Львівська політехніка"*. Т. 4, № 1, 2020, С.63-71.

7. Основи підприємництва: підручник Біляк Т.О., Бірюченко С.Ю., Бужимська К.О., та ін.; під заг. ред. Н.В. Валінкевич. Житомир : ЖДТУ, 2019. 492 с.

8. Проблеми конкурентоспроможності українського підприємництва і торгівлі в умовах глобалізації. *Вісник Львівського університету (серія економічна)*. Вип. 56. 2019. С. 308–316.

9. Розвиток бізнес-середовища в Україні: окремі аспекти правового забезпечення: монографія за ред. О. О. Дмитрик, К. О. Токаревої. Харків: НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2019. 203 с.

10. Резнікова Н. В., Іващенко О. А., Курбала Н. В. Тенденції розвитку малого і середнього бізнесу та його вплив на економічну кон'юктуру і конкурентоспроможність розвинених країн *Економіка та держава* № 10.2020. С. 4-14.

11. Шевченко А.М. розвиток міжнародного бізнесу в Україні *Сучасні перетворення міжнародного бізнесу: IV Всеукраїнська науково–практична конференція (31 березня 2021 р., м. Харків)* за заг.ред. С.І. Архієреєва, І.О. Дерід. Харків:ХНУ імені В.Н.Каразіна. 2021. С. 15-18.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Опрацьовуючи перше питання теми важливо розкрити передумови, фактори, процеси, показники, які сприяли розвитку бізнесу, з'ясувати місце та значення бізнесу в громадянському житті суспільства, приділити увагу етапам еволюції підприємницької активності та основним мотивам підприємницької діяльності.

Розкриваючи друге питання теми необхідно приділити увагу змісту поняття «бізнес» та «підприємство», визначити в чому полягає цільове спрямування ділової активності бізнесу, з'ясувати важливі характеристики розвитку бізнесу. Особливу увагу необхідно приділити елементам системи бізнесу, а також приділити увагу аналізу сутності підприємницької діяльності.

При вивченні третього питання даної теми особливу увагу необхідно приділити основним рушійним силам підприємницької діяльності в економічній природі бізнесу, охопити систему стимулів підприємницькій діяльності, з'ясувати місце та значення конкуренції в економічній природі бізнесу.

Тема 2. Ділові якості особи та ділова етика-основа сучасного бізнесу

План

1. Ділові якості особи та складники сучасного бізнес хисту
2. Етика в основі сучасного бізнесу
3. Діловий етикет та принципи спілкування з партнерами

Література:

1. Бойко О.М. Правила бізнес етики: проблеми застосування *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права* Випуск 32. 2022, С. 92-98.

2. Беліченко А.Г., Воронкова В.Г., Мельник В.В. Етика ділового спілкування: навчальний посібник для ВНЗ (рекомендовано МОН України) Видавництво: Магнолія 2006, 2021, 312 с.

3. Бізнес-етика: конспект лекцій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка» освітньою програмою «Управління персоналом та економіка праці» М. М. Дученко, О. А. Шевчук; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Електронні текстові дані (1 файл: 5,5 Мбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 56 с.

4. Гриценко Т.Б, Гриценко С.П., Іщенко Т.Д., Мельничук Т.Ф., Чуприк Н.В., Анохіна Л.П. Етика ділового спілкування : навч. посіб. Видавництво Центр навчальної літератури, 2019, 344с.

5. Зарічна О.В, Зеліч В.В. Етика бізнесу в умовах євроінтеграції *Науковий вісник Ужгородського національного університету* Випуск 44 (спецвипуск) 2022, С.36-40.

6. Етика бізнесу: навч. посіб. Сушик І.В., Сушик О.Г., Мартинюк Я.М. Луцьк: РВВ Луцький НТУ, 2019, 268с.

7. Комарова М.А. Стратегія міжнародної конкурентоспроможності фірми в контексті етики ведення бізнесу *Сучасні перетворення міжнародного бізнесу: IV Всеукраїнська науково–практична конференція (31 березня 2021 р., м. Харків)* за аг.ред. С.І. Архієреєва, І.О. Дерід. Харків:ХНУ імені В.Н. Каразіна. 2021. С. 31-34.

8. Мороз В.І., Шевдякова Т.Є. Вплив національного культурного чинника на ефективність ділових переговорів у міжнародному бізнесі *Сучасні перетворення міжнародного бізнесу: IV Всеукраїнська науково–практична конференція (31 березня 2021 р., м. Харків)* за заг.ред. С.І. Архієреєва, І.О. Дерід. Харків:ХНУ імені В.Н.Каразіна. 2021. С. 84-87.

10. Москаленко Є.В.Культура як визначник ефективного ведення міжнародного бізнесу *Сучасні перетворення міжнародного бізнесу: IV Всеукраїнська науково–практична конференція (31 березня 2021 р., м. Харків)* за заг.ред. С.І. Архієреєва, І.О. Дерід. Харків:ХНУ імені В.Н.Каразіна. 2021. С. 146-149.

11. Стоян Т. Діловий етикет: моральні цінності і культура поведінки бізнесмена: навч. посіб. М-во освіти і науки України, Київ. економ. ін-т менеджм. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 231с.

12. Снітинський В.В.,Завальницька Н.Б., Брух О.О. Діловий етикет в міжнародному бізнесі: навч.посіб. Видавництво: Магнолія 2006, 2021, 304 с.

13. Шакотько Є. Етичний бізнес глобальних корпорацій [електронний ресурс] режим доступу [https:// www.epravda.com.ua/columns/2019/10/22/652792](https://www.epravda.com.ua/columns/2019/10/22/652792)

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Успішне втілення своїх задумів, планів, започаткування власної справи, її ведення, залежать від різних факторів серед яких це: коректна поведінка людини та особисті якості людини.

Ділові якості особи та діловий етикет відіграють важливу роль в сучасному бізнесі тому, під час вивчення першого питання теми особливу увагу слід звернути на якості людини, які сприяють в започаткуванні та веденню власної справи, охопити риси характеру людини, які притаманні для успішного підприємця.

Опрацьовуючи друге питання теми, необхідно розкрити зміст, поняття та значення етики в основі сучасного бізнесу, приділити увагу важливим сферам та формам ділового етикету, правилам використання етичних норм в управлінській сфері, звернути увагу на види конфліктів та способи поведінки в конфліктних ситуаціях.

Розкриваючи третє питання теми необхідно, насамперед, звернути увагу на зміст поняття «діловий етикет» та його роль в основі сучасного бізнесу, приділити увагу правилам ділового спілкування з партнерами, їх видам, правилам ділового листування, тощо.

Змістовий модуль 2. Правові аспекти створення бізнесу

Тема 3. Види організаційно–правових форм як спосіб ведення бізнесу

План

1. Значення та сутність організаційно-правових форм як спосіб ведення бізнесу
2. Види організаційно–правових форм господарювання
3. Розвиток форм власності

Література:

1. Боровик А.В., Парамонов Д.Ю. Альтернативний захист прав суб'єктів підприємницької діяльності в Україні *Науковий вісник публічного та приватного права* Випуск 1, 2022. С.60-67.

2. Правове регулювання підприємницької діяльності: навчальний посібник Л. В. Хомко, Х. Ю. Кульгавець. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 424 с.

3. Господарське право України: навчальний посібник для підготовки до іспитів Тетарчук І., Дяків Т. Видавництво Центр навчальної літератури, 2020. 208 с.

4. Економіка і бізнес підручник за ред.д.е.н. проф. Мельник Л.Г., д.е.н., проф. Карінцева О.І., Суми, Університетська книга 2021, 315с.

5. Бурносенко І.А. Відповідальність учасників господарських товариств за законодавством України та деяких зарубіжних країн: дис..на здобуття наук. ступеня доктора філософії: 081- Право. Одеса, 2021, 213 с.
6. Господарське право : навчально-методичний посібник (для студентів денної та заочної форми навчання) Подцерковний О.П., Добровольська В.В., Зятіна Д.В., Будурова Г.М. Одеса : НУ "ОЮА", 2021. 166 с.
7. Ільницька Н.Ф. Адміністративно–правове регулювання створення юридичних осіб: дисертація на здобуття наук. ступеня к.ю.н.: 12.00.07. Київ, 2021, 252 с.
8. Косович Б. Екологічне підприємництво як важлива складова сучасної економіки України *Економічний аналіз*. № 3, Том 30. 2020 , С. 108-118.
9. Лавріненко О. В., Фролова Т. О., Ананьєв М. Ю. Акціонерні товариства в умовах євроінтеграційної трансформації українського законодавства *Економічна наука Інвестиції: практика та досвід* № 21-22, 2020, С. 23-29.
10. Правове регулювання безпеки господарської діяльності в Україні : монографія Гетманець О. П., Прокопенко А. О., Чорна А. М. та ін. за заг. ред. О. П. Гетманець. – Харків : Константа, 2019. 296 с.
11. Розвиток бізнес-середовища в Україні: окремі аспекти правового забезпечення: монографія за ред. О.О. Дмитрик, К.О. Токаревої. Харків: НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2019. 203 с.
12. Синицина Г.А., Рачкован О.Д. Основи бізнесу та підприємницької діяльності : конспект лекцій Г.А. Синицина, О.Д. Рачкован. – Харків : ХДУХТ, 2019. 93 с.
13. Управління бізнесом: навч.посіб. Балановська Т.І., Троян А.В. Київ НУБіП України 2019. 401с.
14. Хамаїлі А. Механізм інвестування підприємств малого та середнього бізнесу: дисертація на здобуття наук. ступеня доктора філософії: 051. Кривий Ріг, 2021, 234 с.
15. Хамаїлі А. Основні засади фінансового забезпечення стадій життєвого циклу підприємств малого та середнього бізнесу. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2020. Т. 31(70). № 2. С. 54–59 (входить до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus).
16. Чихр'юв В.Л. Майно суб'єктів господарювання: нормативно–правові аспекти формування та використання *Науковий вісник публічного та приватного права* Випуск 1, 2020 С.75-79.
17. Чуйкіна О.О. Особливості оподаткування юридичних осіб в Україні та Німеччині *Сучасні перетворення міжнародного бізнесу: IV Всеукраїнська*

науково–практична конференція (31 березня 2021 р., м. Харків) за заг. ред. С.І. Архієреєва, І.О. Дерід. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна. 2021. С. 205-208.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Опрацьовуючи перше питання даної теми необхідно звернути увагу на значення та роль організаційно-правових форм господарювання в основі сучасного бізнесу, проаналізувати основні переваги та недоліки організаційно-правових форм господарської діяльності, значну увагу приділити суб'єктам та об'єктам підприємницької діяльності.

Розкриваючи друге питання теми необхідно розглянути види організаційно–правових форм господарювання, які існують згідно вимог чинного законодавства, значну увагу приділити видам форм власності, питанням, які виникають під час вибору організаційної форми функціонування підприємництва. Опрацьовуючи дане питання необхідно розглянути основні нормативно–правові документи, які регулюють питання діяльності господарських товариств.

Розкриваючи третє питання даної теми, потрібно висвітлити аспекти розвитку форм власності, приділити увагу змісту права власності, розкрити методи реалізації форм власності, розглянути специфікацію прав власності в бізнесі, проаналізувати зміст понять поглинання бізнесу та його злиття, розкрити зміст, види та значення цивільно – правових угод, які регулюють правові відносини власності в основі сучасного бізнесу.

Тема 4. Основні правові кроки для створення бізнесу

План

1. Етапи процесу створення власної справи
2. Сутність та джерела ризиків в бізнесі
3. Припинення діяльності суб'єктів господарювання

Література:

1. Бабина О.Є. Управління ризиками бізнесу: сутність, складові, рішення *Економічна наука* №7, 2017, С.14-17.
2. Господарське право : підручник за ред. О. Вінник. Ліра-К, 2018. 240 с.
3. Господарське право : навчально-методичний посібник (для студентів денної та заочної форми навчання) Подцерковний О. П., Добровольська В.В., Зятіна Д. В., Будурова Г. М. Одеса : НУ "ОЮА", 2021. 166 с.
4. Економіка і бізнес підручник за ред.д.е.н. проф. Мельник Л.Г., д.е.н., проф. Карінцева О.І., Суми, Університетська книга 2021, 315с.

5. Ковальчук А., Стеценко С. Правова мотивація підприємництва на засадах блокчейн–технологій *Публічне право* №1, 2018, С. 96-101.
6. Ковальчук А., Стеценко С. Фінансово–правові засади регулювання крипто – валютного ринку. *Публічне право* №1, 2018, С. 85-92.
7. Кривда О.В. Ризики бізнес–процесів та способи зменшення їх негативних наслідків *Мукачівський державний університет Економіка і суспільство Економіка та управління підприємствами* Випуск 2, 2016, С. 304-307.
8. Михасюк І., Гукалюк А., Косович Б. Проблеми конкурентоспроможності українського підприємництва і торгівлі в умовах глобалізації. *Вісник Львівського університету (серія економічна)*. Вип. 56. 2019. С. 308–316.
9. Попова О.В. Пріоритетні напрями розвитку фермерських господарств в Україні, шляхи їх реалізації та інвестиційна привабливість. *Науковий вісник Публічного та приватного права* №6. 2018. С. 196-200.
10. Попова О.В. Фермерські господарства як форма підприємницької діяльності в системі господарювання розвиток та інвестиційна привабливість. *Економіка та управління підприємствами: теорія, практика, перспективи розвитку*: монографія. Полтава: ЦФЕНД, 2021. С. 39-44.
11. Процесуальні документи у сфері цивільно–правових відносин. Зразки документів, коментарі, роз’яснення укладач: М. Хомішин, К. Чижмарь, Д. Журавльов, С. Петков. ТОВ «Видавництво «Центр навчальної літератури», 2018. 184 с.
12. Радченко А.А. Значення та переваги малого бізнесу в сільській місцевості *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»* Випуск 6 (55) 2019. С. 171-176.
13. Сирота Д., Локтіонова В., Уманська А. Правова характеристика можливості спадкування криптовалюти *Публічне право* №1,(41) 2021, С. 110-116.
14. Ткачук О.М. Цивільний кодекс України: постатейний покажчик правових позицій ВС – Великої палати та Касаційного цивільного суду. Видавництво: Право. 2021. 744 с.
15. Фінансове право: підручник Алісов Є. О. та ін. за ред. д-ра екон. наук, проф. М. П. Кучерявенка. Х. : Право, 2013. 398 с.
16. Хамаїлі А. Оцінка та управління прибутковістю інвестиційних програм малих та середніх підприємств за критерієм беззбитковості. *Економічний аналіз*. 2020. Т. 30. № 3. Тернопіль. С. 156–165.
17. Цивільне право: навч. посіб. у 2-х т. Ю.Ф. Іванов, О.В. Куриліна, М.В. Іванова – 2-ге вид. доповн. і переробл. К.: Юрінком Інтер, 2019. Т. 1. 520 с.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Причинами, якими керуються люди щодо необхідності створення та відкриття власної справи бувають різні, наприклад: реалізувати свою оригінальну ідею, отримати та примножити прибуток або своє хобі - перетворити в бізнес тому, при вивченні першого питання теми необхідно звернути увагу на фактори які впливають на успішне відкриття бізнесу, розкрити послідовні етапи процесу створення та відкриття власної справи, серед яких це:

- розробка концепції бізнесу (*пошук ідеї, сфер бізнесу; вибір організаційно-правової форми бізнесу; спосіб входження бізнесу*);

- планування успіху підприємницького проекту (*головна мета цього етапу, роль бізнес-плану в основі створення власної справи, його структурні складові та розробка*);

- реалізація проекту (*висвітлення стадій реалізації підприємницького проекту, фінансування бізнесу, державна реєстрація бізнесу; ліцензування та патентування діяльності*).

Опрацьовуючи перше питання теми також необхідно приділити увагу джерелам формування початкового капіталу, варіантам його формування, охопити статутний фонд підприємства, розкрити роль засновницьких документів суб'єктів господарювання в бізнесі.

Важливим аспектом в бізнесі є наявність ризиків, тому при вивченні другого питання теми необхідно приділити значну увагу джерелам виникнення ризиків, розкрити їх сутність, охопити види та класифікацію джерел ризиків, розкрити співвідношення понять: «витрати», «збитки», «втрати» та висвітлити, які можуть бути види втрат.

Розкриваючи третє питання теми значну увагу важливо приділити підставам припинення діяльності суб'єктів господарювання, способам припинення діяльності, розкрити підстави примусового та добровільного припинення діяльності суб'єкта господарювання, охопити підстави та порядок визнання підприємства банкрутом.

Тема 5. Основи створення сімейного бізнесу

План

1. Сутність та роль малого підприємства в бізнесі.
2. Види та форми сімейного бізнесу.

Література:

1. Аліні С. Спадкування криптовалют, токенів та інших цифрових активів. *Юридичний вісник* №1, 2019. С. 191-195.

2. Бугас В.В., Бугас В.В., Чупрун В.О., Ромас О.Ю. Управління прибутком на підприємстві та шляхи поліпшення цього процесу *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»* Випуск 6 (55) 2019. С. 58-64
3. Бугас В.В., Бугас В.В., Степанова І.В., Скрипка А.В. Управління ризиками інноваційної діяльності підприємства: міжнародний досвід *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»* Випуск 6 (55). 2019. С. 52-58.
4. Економіка і бізнес підручник за ред.д.е.н. проф. Мельник Л.Г., д.е.н., проф. Карінцева О.І., Суми, Університетська книга 2021, 315 с.
5. Касич О.А., Джура А.М. Стартапи як форма підприємницької діяльності: поняття, значення, зарубіжний досвід *Економічна наука* №2. 2019. С. 24-31.
6. Кудінов В.В., Васильєва С.І., Ігнатова О.М. Аналіз процесу управління необоротними активами підприємства *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»* Випуск 6 (55) 2019. С. 92-98.
7. Ковальчук А., Стеценко С. Правова мотивація підприємництва на засадах блокчейн – технологій *Публічне право* №1. 2018. С. 96-101.
8. Ковальчук А., Стеценко С. Фінансово – правові засади регулювання крипто – валютного ринку. *Публічне право* №1. 2018. С. 85-92.
9. Піхняк Т.А. Сучасні виклики для економічного розвитку малого підприємства в Україні *Класичний приватний університет Приазовський економічний вісник* Випуск 2(25). 2021. С. 24-29
10. Радченко А.А. Значення та переваги малого бізнесу в сільській місцевості *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»* Випуск 6 (55). 2019. С. 171-176.
11. Солоненко Ю. В. Сімейний бізнес, сім'я, бізнес–сім'я: окреслення сутностей у площині наукових досліджень *Економіка і організація управління* № 2 (42). 2021. С. 115-131.
12. Солоненко Ю. Сімейний бізнес: порівняння з несімейним, ключові відмінності та особливості функціонування *Галицький економічний вісник*, № 4 (71). 2021. С. 140-150. https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2021.04
13. Сирота Д., Локтіонова В., Уманська А. Правова характеристика можливості спадкування криптовалюти *Публічне право* №1 (41) 2021, С. 110-116.
14. Чайковська В.В. Господарське право : підручник. Видавництво «Фенікс», 2018. 368 с.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Починаючи розгляд першого питання даної теми, важливо послідовно розкрити сутність, роль та функції малого підприємства в бізнесі, приділити увагу суб'єктам малого підприємництва, розглянути основні нормативно–

правові документи, які регулюють питання діяльності суб'єктів малого підприємництва, проаналізувати основні переваги та недоліки малого бізнесу.

Опрацьовуючи друге питання теми необхідно значну увагу приділити сімейному бізнесу, його особливостям, послідовно розкрити основні плюси сімейного підприємства, типові моделі сімейного бізнесу, охопити важливі чинники домашнього бізнесу, звернути увагу на основні кроки започаткування бізнесу як сімейний, приділити увагу аналізу відмінностям сімейного бізнесу від несімейного, ключовим факторам, які збільшують шанси на успіх в управлінні добробутом.

Змістовий модуль 3. Правові відносини в бізнесі та їх застосування

Тема 6. Правові відносини між роботодавцем та працівником

План

1. Суб'єкти трудових правовідносин
2. Правовий статус роботодавця та працівника
3. Трудовий договір як форма регулювання правових відносин між суб'єктами права
4. Загальний порядок укладання та припинення трудового договору
5. Юридична відповідальність за порушення норм трудового права

Література:

1. Бутинська Р.Я. Правовий статус учасників колективно–трудоових правовідносин: монографія. Львів. Растр-7. 2020. 235с.

2. Бліхар М. Сутність юридичної відповідальності в правовій доктрині України *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»* №4(28). 2020. С. 161-168.

3. Васечко Л. Співвідношення права роботодавця на отримання інформації про стан здоров'я працівника та права на медичну таємницю *Публічне право* №2 (34), 2019. С. 101-106.

4. Вавженчук С. Трудова охороноздатність як складник трудової правосуб'єктності *Підприємство, господарство, право* №7, 2020. С. 115-120.

5. Єрмоменко В.В., Гоцкалюк І.П. Форми реалізації права на працю у трудовому у праві *Право та інновації* №3, 2019. С. 35-46.

6. Зеленський В.М. Припинення трудових відносин за угодою сторін: доцільність письмового оформлення згоди *Науковий вісник публічного та приватного права* Випуск 1, 2020. С. 96-100.

7. Костюк В. Концепція правосуб'єктності у трудовому праві: поняття, ознаки та принципи *Публічне право* №1 (33), 2019. С. 131-139.

8. Куценко Т.Р. Зміст поняття «спеціальний статус суб'єктів трудового права *Юридичний науковий електронний журнал №5, 2022. С. 701-704.*

9. Козуб І.Г., Боднарук М.І. Щодо трудової правосуб'єктності роботодавця *Право і суспільство №2, 2021. С. 73-78.*

10. Клемпарський М.М. Працівник і роботодавець як ключові суб'єкти трудового права *Актуальні проблеми права: теорія і практика. №1 (35) 2018. С. 40-46.*

11. Клемпарський М., Назимко О. Способи застосування міжнародних трудових стандартів і національного трудового законодавства *Підприємство, господарство, право №5, 2021. С.57-62.*

12. Козуб І.Г. Деякі аспекти представництва роботодавців у трудових відносинах *Юридична Україна. 2018. С. 100-106.*

13. Соцький А. Загальна характеристика суб'єктів індивідуальних трудових правовідносин *Юридичний вісник №1. 2020, С.109-116.*

14. Трудове право: навч. посіб. Іванов Ю.Ф., Іванова М.В., 2-ге вид. допов. і переробл. Київ: Алерта, 2020, 442 с.

15. Трудове право: підручник за заг. ред. М.І. Іншина, В.Л. Костюка, 2-ге вид. Київ: Юрінком Інтер. Буква Закону. 2019. 600 с.

16. Теоретичні засади трудового права України: підручник за заг. ред. В.Л. Костюка, М.І. Іншина, Київ «Видавництво Людмила», 2019. 452 с.

17. Трудове право та право соціального забезпечення : навч. посібн. для підгот. до іспиту. Харків : Право, 2021. 258 с.

18. Трудове право України: підручник (за ред. проф. О. М. Ярошенко). Харків: Вид-во, 2022. 376 с.

19. Чумаченко І.М. Процесіальні правовідносини у трудовому праві України: монографія, Харків. Константа, 2018. 428 с.

20. Чуб В.О. Юридична відповідальність у трудовому праві: теоретико-правовий аналіз *Науковий вісник Ужгородського національного університету Випуск 49 Т.1., 2018, С. 54-57.*

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Починаючи розгляд даної теми важливо розкрити значення та роль суб'єктів трудового права в механізмі правового регулювання суспільних відносин, особливу увагу приділити основним нормативно – правовим документам, які регулюють трудові відносини між суб'єктами права та спрямовані на попередження, виникнення правопорушення в трудовому праві. Розкрити суб'єктів права, які можуть брати участь у трудових правовідносинах, висвітлити їх правовий статус, функції, права, охопити основні підстави виникнення та припинення трудових правовідносин згідно вимог чинного законодавства України.

Під час розгляду другого питання теми особливу увагу необхідно приділити правовому статусу роботодавцю та працівнику, розкрити їх основні права та обов'язки, охопити обсяг обов'язків та прав, які виникають у роботодавця в рамках його відносин із державою.

Опрацьовуючи третє питання теми, необхідно розкрити значення та функції трудового договору в механізмі правового регулювання правових відносин між суб'єктами трудового права, розкрити поняття трудовий договір, види, форми та структурні складові договору. Під час розкриття даного питання необхідно приділити увагу особливій формі трудового договору як – то контракт його структурним складовим.

Розкриваючи четверте питання теми необхідно звернути на порядок укладання трудового договору, підстави набуття юридичної сили договору, гарантії в разі укладання трудового договору, охопити обов'язки роботодавця при укладанні трудового договору, розкрити загальний порядок припинення трудового договору, як з ініціативи роботодавця, так і з ініціативи працівника, розкрити зміст трудових спорів та порядок їх розгляду згідно норм права.

Під час розгляду п'ятого питання теми особливу увагу необхідно приділити підставам застосування юридичної відповідальності за порушення норм трудового права, охопити види юридичної відповідальності, які передбачені згідно вимог чинного законодавства України та розкрити відмінності дисциплінарної та матеріальної відповідальності.

Тема 7. Загальна характеристика договірних взаємовідносин в бізнесі та партнерських зв'язків

План

1. Роль та порядок укладення договірних взаємовідносин у веденні бізнесу.
2. Формулювання умов укладення договорів, угод підприємцем з партнерами.
3. Сутність та організаційно-правова форма партнерських зв'язків.

Література:

1. Бабаджанян Г. Договір купівлі–продажу товарів: загальні обмеження саморегулювання *Цивільне право* №1, 2021. С. 54-62.
2. Вакулович Е.В. Класифікація публічних договорів *Проблеми цивільного права та процесу*, Харків, 2019, С. 232-235.
3. Галуцько В., Грищенко Л. та ін. Науково-практичний коментар (Господарський кодекс України). Київ. 2020. 752 с.
4. Годун В.О. Договір поставки в контексті дуалізму приватного права: пропозиції щодо вдосконалення *Молодий вчений* № 11(2). 2018. С. 795–799.

5. Зразки процесуальних документів у цивільному судочинстві: заяви, скарги, клопотання, відзиви Петков С.В., Журавльов Д.В., Дрозд О.Ю, Дрозд В.Г. Видавництво ЦУЛ, 2020. 264 с.

6. Іпполітова І.Я., Селезньова Г.О. Стратегічні партнерства підприємств як напрям їхнього зовнішнього розвитку *Інфраструктура ринку* Вип. 28. 2019. С. 99–106.

7. Куваєва Т. В. Критеріальна модель оцінювання результативності партнерських відносин промислового підприємства. *Економічний вісник Національного гірничого університету* №1. 2020. С. 177–186.

8. Олексин І.І., Кисіль Т.В. Окремі аспекти укладання договорів міжнародної купівлі – продажу *Підприємство і торгівля* №25, 2019. С. 70-76.

9. Мороз О.В. Зміст цивільно – правового договору *Право і суспільство* №2 2020, С. 69-74.

10. Процесуальні документи у сфері цивільно–правових відносин. Зразки документів, коментарі, роз’яснення Петков С.В., Журавльов Д.В., Чижмарь К.І. Видавництво ЦУЛ, 2020. 184 с.

11. Рябов Д.С. Щодо конкретизації основних засобів правового характеру, які використовуються при здійсненні юридичного обслуговування договірної роботи суб’єктів господарювання *Науковий вісник публічного та приватного права* Випуск 1. 2022. С. 67- 74.

12. Свічкач Н.М., Атаманюк В.В. Особливості контролю розрахунків із постачальниками *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»* Випуск 6 (55). 2019. С. 224-228.

13. Слома В.М. Часткові зобов’язання у доктрині цивільного права. *Науковий вісник публічного та приватного права*. Випуск 6. Том 1. 2018. С. 159–163.

14. Товкун І., Зал Д. Укладання договору поставки у спрощеній формі: на матеріалах судової практики *Підприємство, господарство і право* №5. 2021. С. 40-44.

15. Ткачук О.М. Цивільний кодекс України: постатейний покажчик правових позицій ВС – Великої палати та Касаційного цивільного суду. Видавництво: Право. 2021. 744 с.

16. Цивільне право: навч. посіб. у 2-х т. Ю.Ф. Іванов, О.В. Куриліна, М.В. Іванова – 2-ге вид. доповн. і переробл. К.:Юрінком Інтер, 2019. Т. 1. 520 с.

17. Цимбала О.Й., Теплюк М.А. Інноваційні форми партнерства в бізнесі: збірник тез доповідей *II Міжнародна науково-практична конференція «Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи м. Київ 22 квітні 2021.* С. 244-245.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

При вивченні першого питання теми важливо дати загальну характеристику сутності договірних взаємовідносин у веденні бізнесу, змісту поняття партнерські зв'язки, розкрити роль цивільно–правових договорів та угод як формі закріплення партнерських зв'язків, особливу увагу приділити структурним складовим договору, підставам набрання юридичної сили та припинення договірних зобов'язань. Під час висвітлення даного питання необхідно зосередити увагу на класифікацію та види підприємницьких договорів (угод, контрактів) за їх сферами діяльності та структурним складовими.

Відповідаючи на друге питання теми, необхідно охопити специфічні і загальні умови договору, розкрити зміст преамбули договору, складову основної частини договору, приділити увагу розкриттю оферти як особливої форми укладення договору.

Опрацьовуючи третє питання даної теми необхідно розкрити сутність та організаційно-правову форму партнерських зв'язків, значну увагу приділити співробітництву, підставам набуття юридичної сили договору про спільну діяльність та загальний порядок припинення договору, охопити правові наслідки невиконання договірних зобов'язань.

4. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, ПЛАНИ ТА ЛІТЕРАТУРА

В основу методики вивчення навчальної дисципліни покладені лекційні, семінарські заняття та самостійне вивчення студентами теоретичного матеріалу згідно з тематичним планом. Семінарські заняття проводяться з основних, найбільш складних тем навчальної дисципліни, на яких перевіряються, закріплюються, поширюються та поглиблюються теоретичні знання студентів, отримані під час лекцій та самостійної роботи над рекомендованою літературою по темі.

Метою семінарських та практичних занять є надання допомоги в самостійному оволодінні матеріалом, вдосконалення навичок усної подачі матеріалів, ведення полеміки. Під час роботи на семінарських та практичних заняттях студент вчиться обґрунтовувати і формулювати свою думку, набуває навиків публічних виступів дискусії, виявляє свої знання, наукову позицію, вчиться їх відстоювати, зміцнює впевненість у знаннях, переконаннях і свідомості.

Готуючись до семінару та практичних занять студенту необхідно з'ясувати:

1. Вид заняття: семінарське чи практичне заняття, або самостійна робота.
2. Семінарське заняття передбачає підготовку відповідей на питання семінарського заняття, письмові відповіді на питання для самостійної роботи, виконання завдань.
3. Практичне заняття передбачає підготовку відповідей на питання практичного заняття, письмові відповіді, вирішення ситуативних задач, складання необхідних процесуальних документів.
4. Для підготовки до занять студент повинен використовувати рекомендовану літературу, яка знаходиться у бібліотечному фонді інституту та у кафедральному літературному фонді. Також допускається використання інформації, яка знаходиться в мережі Інтернет, з зазначенням певного режиму доступу (адреси).

Під час підготовки до семінарських та практичних занять слід розпочинати з усвідомлення завдання, з'ясувати логічну послідовність питань та вивчення різних джерел, що стосуються теми, рекомендовано робити нотатки, виписки в окремий зошит, під час оброблення знайденого матеріалу, важливо визначити власну точку зору з даної проблеми, питання, продумати план свого виступу на семінарському занятті, підготувати необхідні таблиці, схеми тощо.

Під час виступу на семінарському занятті необхідно: чітко, лаконічно, коротко та послідовно здійснювати викладення змісту питання з головних напрямків, при цьому допускається користуватися своїми записами для звірення окремих наукових положень, точне цитування першоджерел.

Учасники семінару мають право ставити запитання, вносити необхідні уточнення, розвивати далі суть проблеми.

Семінарське або практичне заняття завершується заключним словом викладача, в якому підводяться підсумки роботи групи на занятті та оцінюються виступи учасників.

Змістовий модуль 1. Основи бізнесу

Тема 1. Загально–теоретична характеристика основ бізнесу

План

1. Виникнення та розвиток основ бізнесу
2. Бізнес та підприємство: поняття та складові елементи системи бізнесу
3. Рушійні сили підприємницької діяльності в економічній природі бізнесу

Теоретична частина:

1. Розкрийте співвідношення понять «бізнес» та «підприємництво».
2. Окресліть стисло передумови виникнення та розвитку бізнесу.
3. Розкрийте співвідношення понять «підприємницький бізнес» та «споживчий бізнес».
4. Окресліть стисло на які сфери діяльності поділяється підприємницький бізнес.
5. Розкрийте основні складові елементи системи бізнесу.
6. Окресліть стисло рушійні сили підприємницької діяльності в економічній природі бізнесу.
7. На Вашу думку, що є метою бізнесу?
8. На Вашу думку, які умови або чинники забезпечують розвиток та ефективно функціонування бізнесу?
9. На Вашу думку, яку роль відіграє бізнес в громадянському житті суспільства?

Практична частина:

1. На Вашу думку, що легше: процедура відкриття бізнесу чи процес його закриття? Відповідь свою обґрунтуйте.
2. На вашу думку, яку роль відіграє державна підтримка та стимулювання підприємницької діяльності в бізнесі? Відповідь свою обґрунтуйте.

3. На Вашу думку, яку роль в бізнесі відграє конкуренція як засіб реалізації підприємництва? Відповідь свою обґрунтуйте.

Література: 1, 15, 16, 29, 34, 99, 134, 140, 169.

Тема 2. Ділові якості особи та ділова етика – основа сучасного бізнесу

План

1. Ділові якості особи та складники сучасного бізнес хисту
2. Етика в основі сучасного бізнесу
3. Діловий етикет та принципи спілкування з партнерами

Теоретична частина:

1. Окресліть стисло, що є бізнес етикою.
2. Розкрийте основні аспекти коректної поведінки ділової людини.
3. Окресліть стисло якості людини, які позитивно впливають на започаткування та ведення власної справи.
4. На Вашу думку, які характерні риси людини визначають її успішність в бізнесі?
5. На Вашу думку, яку роль відіграють ділові якості особи та діловий етикет в сучасному бізнесі?
6. Розкрийте поняття «керівництво» та які стилі керівництва Ви знаєте?
7. Розкрийте поняття та види «конфліктів у колективі»
8. На Вашу думку, яку роль відіграють етичні норми у взаємовідносинах із конкурентами та діловими партнерами?
9. На Вашу думку, що є головне в бізнесі?
10. Розкрийте співвідношення понять: «партнер» та «конкурент».

Практична частина:

1. Розкрийте і проаналізуйте зміст понять: «цілеспрямованість», «рішучість», «відповідальність», «працездатність» та наведіть приклади ситуацій, у яких будуть проявлятися ці риси.
2. На Вашу думку, в чому полягає майстерність керівника під час вибору стилю керівництва? Відповідь свою обґрунтуйте.
3. На Вашу думку, коли конкурент стає партнером, а коли партнер стає конкурентом? Відповідь свою обґрунтуйте.

Література: 6, 7, 19, 25, 31, 46, 79, 92, 100, 118, 119, 167.

Змістовий модуль 2. Правові аспекти створення бізнесу

Тема 3. Види організаційно–правових форм як спосіб ведення бізнесу

План

1. Значення та сутність організаційно-правових форм як спосіб ведення бізнесу
2. Види організаційно–правових форм господарювання
3. Розвиток форм власності

Теоретична частина:

1. На Вашу думку, яку роль відіграють види організаційно–правових форм в сучасному бізнесі?
2. Розкрийте співвідношення понять «фірма» та «компанія».
3. Окресліть стисло суб'єкти підприємництва та об'єкти підприємництва.
4. Окресліть стисло класифікацію підприємств залежно від форми власності в Україні.
5. На Вашу думку, яку роль відіграє малий бізнес в економіці та в громадянському житті суспільства?
6. Окресліть стисло переваги та недоліки такої організаційної форми підприємницької діяльності як ФОП.
7. Назвіть основні організаційно–правові форми юридичних осіб.
8. Назвіть, які джерела права та нормативно правові документи регулюють питання діяльності господарських товариств?
9. Розкрийте основні риси акціонерного товариства, товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю
10. Окресліть стисло основні риси командитного товариства.
11. На Вашу думку, як і недоліки та переваги існують при покупці існуючого бізнесу?
12. Розкрийте співвідношення понять: «злиття бізнесу», «поглинання», «передача в оренду».

Практична частина:

1. Дайте коротку письмову характеристику наступним поняттям: фірма - це...?; компанія – це...?; приватне підприємство - це...?; державне підприємство – це...?; корпоративне підприємство – це...?; злиття бізнесу – це...?.
2. Здійсніть порівняльно – правовий аналіз переваг та недоліків між: товариством з обмеженою відповідальністю та публічним акціонерним товариством; фізичною особою – підприємця та командитним товариством.
3. Складіть проект: статут підприємства; засновницький договір.

Література: 8, 12, 18, 28, 40, 84, 104, 110, 135, 140, 146, 158, 159, 164, 165.

Тема 4. Основні правові кроки для створення бізнесу

План

1. Етапи процесу створення власної справи
2. Сутність та джерела ризиків в бізнесі
3. Припинення діяльності суб'єктів господарювання

Теоретична частина:

1. Розкрийте основну суть розробки концепції бізнесу.
2. Окресліть стисло чинники які впливають на вибір сфери підприємницької діяльності.
3. Назвіть та розкрийте основні етапи процесу створення власної справи.
4. Назвіть та розкрийте основні етапи планування успіху підприємницької діяльності.
5. Яку роль відіграє бізнес – ідеї під час створення власної справи?
6. Назвіть, які Вам відомі види бізнес-ідей?
7. Окресліть стисло, що таке джерела фінансування - бізнес ідеї і яке значення мають джерела фінансування у створенні власної справи?
8. Окресліть стисло джерела формування початкового капіталу.
9. Назвіть, які витрати відносяться для заснування власної справи?
10. Розкрийте поняття статут підприємства, установчий договір, їх структурні складові та процедуру набрання законної сили.
11. На Вашу думку, яку роль відіграють засновницькі документи в створенні та веденні власної справи?
12. Розкрийте співвідношення понять: «матеріальні втрати», «трудові втрати», «фінансові втрати», «спеціальні види втрат».
13. На Вашу думку, які витрати відносяться до заснування власної справи?
14. Окресліть стисло, які документи необхідно надати державному реєстратору для проведення реєстрації ФОП?
15. Окресліть стисло порядок державної реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності в разі створення юридичної особи.

Практична частина:

1. Дайте коротку письмову характеристику наступним поняттям: бізнес – план - це...?; статут підприємства - це....?; початковий капітал – це...?; статутний фонд – це...?; засновницькі документи – це...?.
2. Здійсніть порівняльно – правовий аналіз спільних та відмінних рис між процедурою державної реєстрації юридичної особи та фізичної особи – підприємця.
3. Сформулюйте ідею для заснування власної справи та продумайте детальний план її втілення.

Література: 4, 41, 90, 91, 108, 109, 112, 115, 129, 133, 138, 147, 151, 157, 160, 161.

Тема 5. Основи створення сімейного бізнесу

План

1. Сутність та роль малого підприємства в бізнесі
2. Види та форми сімейного бізнесу

Теоретична частина:

1. Окресліть стисло роль малого підприємства в бізнесі.
2. Розкрийте основні переваги та недоліки діяльності малих підприємств.
3. Сімейна справа – це..?
4. На Вашу думку, яку роль відіграють сімейні справи в бізнесі?
5. Розкрийте основні переваги сімейного підприємства.
6. Назвіть та розкрийте основні кроки започаткування бізнесу як сімейний.
7. Окресліть стисло відмінності сімейного бізнесу від несімейного.

Практична частина:

1. Якщо б Ви створювали свою власну сімейну справу, яку організаційно–правову форму підприємницької діяльності Ви б обрали та яку сферу діяльності? Відповідь свою обґрунтуйте.

2. На Вашу думку, в чому полягає секрет успіху сімейної справи? Відповідь свою обґрунтуйте.

3. Наведіть приклади сімейного бізнесу національного та закордонного досвіду.

Література: 18, 21, 27, 42, 45, 76, 82, 83, 108, 109, 126, 138, 148, 163.

Змістовий модуль 3. Правові відносини в бізнесі та їх застосування

Тема 6. Правові відносини між роботодавцем та працівником

План

1. Суб'єкти трудових правовідносин
2. Правовий статус роботодавця та працівника
3. Трудовий договір як форма регулювання правових відносин між суб'єктами права
4. Загальний порядок укладання та припинення трудового договору
5. Юридична відповідальність за порушення норм трудового права

Теоретична частина:

1. Розкрийте значення трудового договору в механізмі правового регулювання суспільних відносин.
2. Назвіть, які джерела права регулюють трудові відносини.
3. Окресліть стисло поняття, види, форми, структурні складові трудового та порядок набрання юридичної сили договору.
4. Розкрийте загальний порядок припинення трудового договору.
5. Окресліть стисло обов'язки роботодавця при укладанні трудового договору.
6. Що таке трудові спори?
7. Розкрийте структуру та вимоги набрання чинності наказу, рішення, розпорядження.
8. Н Вашу думку, яку роль відграє резюме, характеристика, співбесіда в правових відносинах між роботодавцем та працівником?
9. Складіть проект наказу про прийняття на роботу працівника, наказ про звільнення працівника.
10. Складіть проект резюме, характеристика.

Практична частина:

1. Дайте коротку письмову характеристику наступним поняттям: суб'єкти трудового права - це...?; трудовий договір – це...?; роботодавець - це...?; трудові спори – це...?; наказ – це...?; характеристика – це...?; догана – це...?
2. Розв'яжіть ситуаційні задачі з використанням чинного законодавства.

Ситуаційна задача: Між приватним підприємством та громадянкою А. в 2017 році був укладений трудовий договір строком на два роки. Згодом, за згодою сторін, цей договір було продовжено ще на два роки. В 2021 році громадянка А. звертається до роботодавця з заявою продовжити з нею трудовий договір на той же строк і на тих же умовах, що і попередні роки, але договір був продовжений тільки на шість місяців, по спливу якого громадянка А. була звільнена. ***Проаналізуйте ситуацію та дайте правову оцінку діям громадянки А. та приватного підприємства.***

Ситуаційна задача: Громадянка Р., впродовж п'яти років працювала у фермерському господарстві на посаді бухгалтера. Після спливу терміну трудового договору громадянка Р. подала голові фермерського господарства заяву звільнити її з роботи за власним бажанням. Роботодавець розглянув заяву, але відмовив задовольнити заяву, посилаючи на те, що в господарстві відсутній кваліфікований бухгалтер і необхідно зробити та подати своєчасно річний звіт господарства. ***Проаналізуйте ситуацію та дайте правову оцінку діям громадянки Р. та роботодавця.***

Література: 4, 20, 26, 48, 50, 80, 81, 85, 98, 107, 111, 150, 153, 155, 166.

Тема 7. Загальна характеристика договірних взаємовідносин в бізнесі та партнерських зв'язків

План

1. Роль та порядок укладення договірних взаємовідносин у веденні бізнесу
2. Формулювання умов укладення договорів, угод підприємцем з партнерами
3. Сутність та організаційно-правова форма партнерських зв'язків

Теоретична частина:

1. Окресліть стисло роль партнерських зв'язків у веденні бізнесу.
2. Назвіть структурні складові договору, загальний порядок набуття юридичної сили договору та загальний порядок припинення договору.
3. Окресліть стисло роль укладення договірних взаємовідносин у веденні бізнесу.
4. Окресліть стисло правові наслідки порушення договірних зобов'язань.
5. Розкрийте зміст, процедуру та порядок укладання договору купівлі-продажу.
6. Розкрийте зміст, процедуру та порядок укладання договору про спільну діяльність.
7. Розкрийте зміст, процедуру та порядок укладання договору поставки товару через посередника.
8. Розкрийте зміст, процедуру та порядок укладання договору поручительства.
9. Розкрийте зміст, процедуру та порядок укладання кредитного договору.
10. Розкрийте зміст, процедуру та порядок укладання договору поставки.

Практична частина:

1. Дайте коротку письмову характеристику наступним поняттям: партнерські зв'язки - це...?; трудовий договір – це...?; роботодавець - це...?; трудові спори – це...?; наказ – це...?; характеристика – це...?.

Розв'яжіть ситуаційні задачі з використанням чинного законодавства.

Ситуаційна задача: Між головою фермерським господарством та генеральним директором приватного акціонерного товариства був укладений договір купівлі - продажу. Умови договору передбачали 20% попередньої оплати за товар. Кошти були перераховані засновником фермерського господарства громадянином М. Після цього покупець звернувся до продавця з вимогою про передачу товару, але продавець відмовився, обґрунтовуючи такі

дії тим, що виконання частини зобов'язань третьою особою не є підставою для заміни сторони в зобов'язанні. ***Проаналізуйте ситуацію та дайте правову оцінку діям суб'єктів права.***

Ситуаційна задача: Товариство з обмеженою відповідальністю уклало договір поставки з приватним підприємством кондитерських виборів на поставку борошна строком на два роки. Протягом року, борошно поставлялось з відхиленням умов договору, що впливало на асортимент кондитерських виробів замовника. У зв'язку з цим замовник висунув претензійні вимоги до постачальника, а саме: сплатити неустойку, яка виникла в зв'язку з несумлінним виконанням договірних зобов'язань, допоставити асортимент борошна, який передбачений умовами договору поставки, відшкодувати збитки та сплатити штраф в розмірі 35% від вартості за недопоставлений асортимент борошна. Протягом тижня, постачальник допоставив обсяг борошна, але сплачувати неустойку та збитки відмовився. ***Проаналізуйте ситуацію та дайте правову оцінку діям суб'єктів права.***

Література: 5, 10, 11, 31, 41, 49, 105, 113, 141, 143, 145, 154, 161.

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ БІЗНЕС-ПРАВА»

В умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою оцінювання якості знань студентів здійснюється шляхом поточного, проміжного (модульного), підсумкового (семестрового) контролю.

У рейтинговому показнику враховуватиметься будь-яка форма діяльності студента, якість аудиторної та самостійної роботи, здатність творчо реалізовувати свій інтелектуальний потенціал на практиці.

Семестровий розрахунковий рейтинг студента з дисципліни у семестрі складає 100 балів. Відтак рейтингові оцінки із змістових модулів, так само як і рейтинг з атестації обчислюються за 100-бальною шкалою.

Велике значення має облік поточної успішності студентів, який викладач здійснює згідно графіку організації навчальної роботи.

На практичному занятті студент може заробити максимум 10 балів, з яких: 5-6 балів – "відмінно" (за вичерпну, бездоганну відповідь), 3-4 бали – "добре" (за окремі неточності), 1-2 бали – "задовільно" (за слабку відповідь), до 4 балів - доповнення.

Якщо відповіді як такої немає або вона неадекватна поставленому завданню, містить грубі помилки, то у журналі обліку успішності ставиться "-1" бал. За пропущені практичні заняття застосовуються штрафні санкції. Відпрацювання заборгованостей проводиться лише в усній формі згідно графіку.

Студент має право на повторну і додаткову перевірку його знань (згідно графіку); на отримання додаткових завдань для підвищення свого рейтингу; на отримання „автоматично” з іспиту або заліку.

Під час поточного контролю студент по кожному змістовому модулю може набрати максимум 70 балів, які включають відповіді на практичних заняттях і виконання самостійних завдань.

Загалом рейтингові оцінки із змістових модулів наведена у табл. 1

Таблиця 1. Рейтингова оцінка змістового модуля

Номер змістового модуля	Навчальне навантаження год.	Кредити ECTS	Рейтингова оцінка змістового модуля, бали				
			мінім.	розрах.	практ.	самост. робота	модульний контр.
1	4	1	60	100	30	40	30
2	7	1	60	100	20	50	30
3	4	1	60	100	30	40	30
Всього: 3	15	3	42	100	-	-	-

Оцінка за семестр визначається загальним рейтингом **Rдис**, який складається із суми рейтингів з навчання **Rнр** і з атестації іспиту або заліку **Rат**.

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету).

Студент повинен: своєчасно представляти письмові роботи; відпрацьовувати пропущені заняття у визначений час згідно з графіком консультацій. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.

Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Дотримання академічної доброчесності студентами та відповідальність за її порушення регулюються Положенням про академічну доброчесність у Національному університеті біоресурсів і природокористування України.

Для **допуску до атестації** студенту необхідно набрати з навчальної роботи менше, ніж **42** бали з **Rнр**. Якщо рейтинг студента з навчання нижчий мінімальної кількості балів, необхідний для його засвоєння, то він до атестації не допускається і зобов'язаний до початку іспитово–залікової сесії підвищити свій рейтинг. Інакше такі студенти не допускаються до іспиту (заліку) і мають академічну заборгованість.

Сума балів, отриманих протягом семестру та на іспиті (заліку), складають рейтинг з дисципліни за семестр навчання. За цим рейтингом у **відомості обліку успішності та залікову книжку виставляються відповідні оцінки** (див. табл. 2).

Форми контролю, порядок визначення рейтингу студента, складання та перескладання іспитів (заліків) здійснюється відповідно до Положення про екзамени та заліки у Національному університеті біоресурсів і природокористування України.

Таблиця 2. Співвідношення між рейтингом здобувача вищої освіти і національними оцінками

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання	
	Екзаменів	Заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Незараховано

У першому модулі 100 балів студенти можуть набрати шляхом:

1. **На практичному занятті** студент може заробити максимум 30 балів, з яких: 5-6 балів – "відмінно" (за вичерпну, бездоганну відповідь), 3-4 бали – "добре" (за окремі неточності), 1-2 бали – "задовільно" (за слабку відповідь), до 10 балів – доповнення.

2. **Виконання самостійної роботи** у вигляді написання творчого реферату на запропоновану тему 60 балів.

Під час написання творчого реферату надається можливість показати вміння студентів працювати із спеціальною науковою літературою, аналізувати різні погляди, аргументувати власну позицію, правильно оформлювати завершене наукове дослідження. Структура написання творчого реферату передбачає: вступ, план роботи, основну частину, висновки, список використаної літератури, додатки.

У вступі студенту необхідно обґрунтувати актуальність досліджуваної теми, рівень її розробки у науковій літературі, сформулювати мету та завдання реферату.

В основній частині наукової роботи необхідно повністю розкрити найважливіші аспекти теми, з'ясувати сутність та особливості наукової проблеми, фактори, що впливають на її формування і розвиток. У тексті реферату важливо пояснити головні погляди, позиції щодо розглянутих питань теми тощо.

У висновках подаються ідеї, міркування, власна позиція студентів з приводу розв'язання розглянутих питань в роботі.

Список використаної літератури наводяться в кінці реферату. Літературні джерела наукового характеру розташовують в алфавітному порядку за прізвищем автора (при відсутності автора – за назвою), з наведенням повної назви наукової праці (статті та назви журналу), видавництва, року видання та загальної кількості сторінок.

Виклад матеріалу в рефераті має бути зрозумілим та стислим. Текст реферату повинен бути набраний на комп'ютері з одного боку аркуша формату А4, шрифт Times New Roman, розмір 14 пунктів, поля: верхнє та нижнє – 20 мм, лівє – 30 мм, правє – 10 мм. Кожний розділ плану розпочинається з нової сторінки, сторінки нумеруються. Обсяг реферату 16–18 сторінок через 1,5 інтервали.

В оформлених додатках наводяться таблиці, ілюстрації, схеми та інше, що суттєво полегшують розуміння виконаної роботи.

Тематика рефератів:

1. Передумови виникнення та розвитку бізнесу.
2. Що таке «успіх в бізнесі» та шляхи до нього.
3. Роль бізнесу в основі сучасній економіці та його роль в громадянському житті суспільства.
4. Правове середовище розвитку бізнесу.
5. Зарубіжний досвід розвитку та підтримки бізнесу.
6. Важливі характеристики розвитку бізнесі.
7. Елементи системи бізнесу.
8. Роль приватної власності в основі підприємницької діяльності.
9. Рушійні сили підприємницької діяльності в економічній природі бізнесу.
10. Роль конкуренції в розвитку підприємництва та в основі бізнесу.
11. Роль етики в основі сучасного бізнесу.
12. Розвиток та сучасний стан етики.
13. Діловий етикет, роль та значення в бізнесі.
14. Етичні норми у взаємовідносинах із конкурентами та діловими партнерами.
15. Правила ведення ділових бесід, ділового листування, телефонних переговорів.
16. Методи, функції та засоби спілкування.
17. Культура публічного виступу та значення в сучасному бізнесі.
18. Основні етапи ораторської діяльності.
19. Сучасний діловий протокол і вимоги до зовнішнього вигляду бізнесмена, ділового одягу та манер.
20. Значення та роль меценатства як прояв етичної поведінки людини в основі сучасного бізнесу.

3. Виконання модульного контролю - 30 балів.

У другому модулі 100 балів студенти можуть набрати шляхом:

1. На практичному занятті студент може заробити максимум 20 балів, з яких: 5-6 балів – "відмінно" (за вичерпну, бездоганну відповідь), 3-4 бали – "добре" (за окремі неточності), 1-2 бали – "задовільно" (за слабку відповідь), до 4 балів – доповнення.

2. Виконання самостійної роботи у вигляді створення презентації з 15 слайдів до однієї із запропонованих тем - 50 балів.

Студенти, прізвища, яких починаються з літери А - И - Тема 3 робочої навчальної програми.

Студенти, прізвища, яких починаються з літери І - Р - Тема 4 робочої навчальної програми.

Студенти, прізвища, яких починаються з літери С- Я - Тема 5 робочої навчальної програми.

3. Виконання модульного контролю -30 балів.

У третьому модулі 100 балів студенти можуть набрати шляхом:

1. На практичному занятті студент може заробити максимум 30 балів, з яких: 5-6 балів – "відмінно" (за вичерпну, бездоганну відповідь), 3-4 бали – "добре" (за окремі неточності), 1-2 бали – "задовільно" (за слабку відповідь), до 4 балів – доповнення.

2. Виконання самостійної роботи у вигляді складання письмово ситуаційних задач з розв'язанням та проектів угод: 5 ситуаційних задач до теми 6 робочої навчальної програми та 5 проектів угод до теми 7 робочої навчальної програми - 40 балів.

3. Виконання модульного контролю -30 балів.

6. ЗАВДАННЯ ДЛЯ МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ (зразок)

1. Реєстраційні документи надаються державному реєстратору:

- а) електронним документом
- б) надсилаються поштовим відправленням
- в) особисто

2. На підготовчому етапі створення власної справи підприємець:

- а) складає бізнес-план
- б) оцінює сильні та слабкі сторони свого бізнесу
- в) збирає і аналізує фінансову та виробничу інформацію
- г) аналізує стратегічні альтернативи

3. Мета бізнесу – це:

- а) прибуток
- б) задоволення потреб споживача
- в) задоволення власних потреб
- г) потреба бути необхідним суспільству
- в) місцеве

4. Оберіть, які на Вашу думку можливі способи входження в бізнес?

- а) лізинг
- б) оренда
- в) реєстрація нового бізнесу
- г) покупка бізнесу

5. Який документ отримує фізична чи юридична особа після державної реєстрації?

- а) свідоцтво про державну реєстрацію
- б) витяг з Єдиного державного реєстру
- в) виписку з Єдиного державного реєстру

6. Допишіть, що є головною метою в написанні бізнес-плану?

- а) визначити планові показники розвитку бізнесу
- б) знайти можливих зацікавлених партнерів у здійсненні бізнесу
- в) _____
- г) _____

7. Як називається запізнення на роботу без поважної причини ніж на три години?

- а) прогул
- б) контракт
- в) всі вірні

8. Які на Вашу думку є визначальні риси для бізнесу?

- а) ініціативність
- б) самостійність у прийнятті рішень
- в) креативність
- г) відсутність ризиків у прийнятті рішень
- д) інертність

9. Пеня – це?

- а) неустойка, яка визначається в твердій грошовій сумі за кожне порушення за зобов'язанням
- б) неустойка, обчислювана, як правило, в процентному відношенні до суми простроченого платежу за кожний день прострочення
- в) не один із варіантів не вірний

10. В логічній послідовності назвіть стадії процесу створення власної справи. _____

11. Суб'єкт права – це?

- а) міра належної поведінки особи (суб'єкта правовідносин), закріплена в юридичних нормах
- б) особа, організація за якими право визнає здатність бути носіями суб'єктивних прав і юридичних обов'язків
- в) матеріальні та нематеріальні блага, з приводу яких між суб'єктами виникають цивільні правовідносини

12. Правоздатність – це?

- а) передбачена нормами права здатність (можливість) індивіда мати суб'єктивні юридичні права та виконувати суб'єктивні юридичні обов'язки
- б) передбачена нормами права здатність індивіда мати лише суб'єктивні юридичні права
- в) всі не вірні

13. Правосуб'єктність – це?

- а) передбачена нормами права здатність індивіда мати лише суб'єктивні юридичні права
- б) передбачена нормами права здатність виступати учасником правовідносин
- в) всі не вірні

14. Який закон має вищу юридичну силу в Україні? _____

15. Встановіть відповідність між основними організаційно - правовими формами юридичних осіб

1	Господарські товариства	А	Політична партія; релігійна організація.
2	Господарські об'єднання	В	Публічне акціонерне товариство; товариство з обмеженою відповідальністю
3	Об'єднання громадян	С	Громадська організація; громадська спілка
4	Громадські об'єднання	Д	Концерн; асоціація; корпорація

16. Оберіть, які нормативно – правові документи регулюють питання діяльності господарських товариств

- а) Конституція України
- б) Цивільний кодекс України
- в) Господарський кодекс України
- г) всі вірні

17. Установчим документом акціонерного товариства є?

- а) Засновницький договір
- б) Статут товариства
- в) протокол загальних зборів акціонерів
- г) всі вірні

18. Рух відносин власності відбувається в таких формах.

- а) поглинання;
- б) злиття;
- в) передача в оренду;
- г) всі вірні.

19. Види втрат, які можуть бути в підприємницькій діяльності.

- а) фінансові;
- б) трудові;
- в) матеріальні;
- г) всі вірні.

20. За джерелами ризику класифікуються на:

- а) фінансові;
- б) комерційні;
- в) інвестиційні;
- г) всі вірні.

21. Сторонами договору поставки є:

- а) постачальник;
- б) боржник;
- в) покупець;
- г) замовник.

22. Основними обов'язками працівника є:

- а) дотримання норм з охорони праці;
- б) дбайливе ставлення до майна роботодавця;
- в) сумлінне виконання своїх обов'язків за трудовим договором;
- г) всі вірні.

23. Оберіть, які суб'єкти права мають правові підстави здійснювати державну реєстрацію суб'єктів бізнесу

- а) нотаріуси;
- б) державний реєстратор;
- в) голова ОТГ;
- г) всі вірні.

24. Сторонами кредитного договору є:

- а) боржник;
- б) кредитор;
- в) позичальник;
- г) замовник.

25. До основних підстав виникнення трудових правовідносин належать:

- а) укладення трудового договору;
- б) факт обрання на відповідну посаду за конкурсом;
- в) призначення на посаду;
- г) всі вірні.

26. Основними правами роботодавця є право:

- а) укладання, зміна та розірвання трудових договорів з працівниками;
- б) ведення колективних переговорів з метою укладання колективних договорів, угод;
- в) приймати локальні нормативні акти;
- г) всі вірні.

27. Сторонами договору застави є:

- а) застагодержатель
- б) боржник
- в) застагодавець
- г) замовник

28. Основними обов'язками роботодавця є:

- а) шанувати честь, гідність та інші особисті права працівника;;
- б) забезпечити на вимогу другої сторони ведення колективних переговорів з метою укладення колективного договору;
- в) створювати працівникам належні, безпечні та здорові умови праці;
- г) всі вірні.

29. Працівник має право на:

- а) об'єднання в професійні спілки;
- б) участь в управлінні підприємством, установою, організацією;
- в) здорові і безпечні умови праці;
- г) всі вірні.

30. Сторонами договору страхування майна є:

- а) страхувач;
- б) замовник;
- в) страхувальник;
- г) виконавець.

7. КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ з ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ БІЗНЕС-ПРАВА»

1. Назвіть та розкрийте основні елементи системи бізнесу.
2. Назвіть основні етапи процесу створення власної справи.
3. На Вашу думку, що є передумовою для розвитку бізнесу?
4. Розкрийте співвідношення понять «бізнес» та «підприємство».
5. Розкрийте роль та значення розробки концепції бізнесу на етапі створення власної справи.
6. Розкрийте співвідношення понять: «споживчий бізнес» та «підприємницький бізнес».
7. Які на Вашу думку, повинен вирішити та врахувати проблеми підприємець під час розробки концепції для власної справи?
8. Розкрийте функції бізнесу.
9. Назвіть та розкрийте рушійні сили розвитку підприємницької діяльності.
10. На Вашу думку, яке значення відіграє бізнес у формуванні ефективної системи господарювання?
11. Назвіть види організаційно – правових форм господарювання, які діють згідно вимог чинного законодавства.
12. Назвіть та розкрийте зміст основних форм власності в бізнесі.
13. Назвіть, які Ви знаєте способи створення бізнесу?
14. Розкрийте зміст корпоративного підприємства.
15. Назвіть та розкрийте характерні відмінні ознаки понять «приватне підприємство» та «державне підприємство».
16. Розкрийте характерні відмінні ознаки понять: «корпорація», «концерн», «асоціація».
17. Розкрийте характерні відмінні ознаки: «публічне акціонерне товариство», «приватне акціонерне товариство», «товариство з обмеженою відповідальністю».
18. Назвіть відмінні ознаки: «товариство з додатковою відповідальністю», «командитне товариство», «приватне підприємство».

19. Назвіть, які основні нормативно правові акти регулюють питання діяльності господарських товариств?
20. Назвіть та розкрийте недоліки та переваги покупки існуючого бізнесу.
21. Назвіть та розкрийте недоліки та переваги створення нового підприємства.
22. На Вашу думку, за яких умов краще створювати нове підприємство?
23. Розкрийте поняття франчайзингу та його значення в бізнесі.
24. Розкрийте структуру франчайзингово контракту.
25. Розкрийте поняття суб'єкти та об'єкти прав власності та наведіть приклади?
26. Назвіть та розкрийте основні види зовнішніх та внутрішніх джерел фінансування підприємницької діяльності.
27. Розкрийте сутність, переваги та недоліки лізингу .
28. На Вашу думку, що слугує передумовою у створенні власної справи?
29. Назвіть стадії процесу, які необхідно пройти щоб створити нову організацію чи підприємство.
30. Яку роль відіграє бізнес – ідеї під час створення власної справи.
31. Назвіть критерії вибору бізнес-ідеї.
32. Назвіть, які Вам відомі види бізнес-ідей?
33. Розкрийте роль та значення джерел фінансування бізнес – ідеї у створенні власної справи.
34. Назвіть, які витрати відносяться для заснування власної справи?
35. Розкрийте співвідношення понять: «збитки», «втрати», «витрати».
36. Джерела ризиків в бізнесі.
37. Матеріальні види втрат.
38. Трудові втрати.
39. Фінансові втрати.
40. Спеціальні види втрат.
41. Види ризиків.
42. Державна реєстрація суб'єктів підприємницької діяльності здійснюється відповідно до яких Законів України?
43. Назвіть суб'єктів, які мають право здійснювати державну реєстрацію суб'єктів підприємницької діяльності.
44. Назвіть, які документи необхідно надати державному реєстратору для проведення реєстрації ФОП?

45. Розкрийте порядок державної реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності в разі створення юридичної особи.
46. Назвіть, які документи необхідно надати державному реєстратору для проведення реєстрації юридичної особи.
47. Розкрийте значення та роль фермерського господарства як форма створення та ведення власної справи.
48. Назвіть, які документи необхідно надати державному реєстратору для проведення реєстрації фермерського господарства
49. Назвіть та розкрийте механізм створення фермерського господарства.
50. Розкрийте поняття стартапи та їх роль в бізнесі.
51. Розкрийте поняття початковий капітал власної справи та механізм його утворення.
52. Розкрийте поняття статутний фонд підприємства та вкажіть, в яких правових документах підприємства закріплюється обсяг статутного фонду?
53. Розкрийте поняття статут підприємства, структурні складові статуту та процедуру набрання законної сили.
54. Розкрийте зміст установчого договору, структурні складові та процедуру набрання чинності.
55. Роль засновницьких документів в бізнесі.
56. Розкрийте співвідношення понять припинення діяльності суб'єктів господарювання шляхом: «злиття», «поділу», «приєднання», «перетворення», «ліквідація».
57. Способи припинення діяльності суб'єктів господарювання.
58. Підстави та порядок визнання підприємства банкрутом.
59. Підстави для примусового припинення діяльності суб'єкта господарювання.
60. Добровільний порядок припинення діяльності суб'єкта господарювання.
61. Назвіть, які згідно вимог чинного законодавства, існують обмеження при формуванні назви підприємства?
62. Розкрийте поняття логотип та його складові.
63. Розкрийте поняття «торгова марка» та умови її реєстрації.
64. Назвіть, які Вам відомі основні етичні правила в бізнесі?

65. Назвіть, які на Вашу думку, складники ділових якостей особи впливають для започаткування власної справи?
66. Назвіть та розкрийте види етичних норм.
67. На Вашу думку, яке значення та роль відіграє ділова – етика в основі сучасного бізнесу?
68. Розкрийте особливості укладення трудового договору.
69. Розкрийте загальний порядок припинення трудового договору.
70. Розкрийте структуру та вимоги набрання чинності наказу, рішення, розпорядження.
71. Розкрийте роль укладення договірних взаємовідносин у веденні бізнесу
72. Порядок укладання договору купівлі-продажу та поставки.
73. Розкрийте особливості та порядок укладення договору про спільну діяльність.
74. Порядок укладання кредитного договору.
75. Порядок укладання договори застави.
76. Порядок укладання договору доручення.
77. Порядок укладання договору лізингу.
78. Порядок укладання колективного договору.
79. Розкрийте сутність договору поставки товару через посередника.
80. Порядок укладання договору поручительства.
81. Розкрийте правові наслідки порушення договірних зобов'язань.
82. На Вашу думку, яку роль відіграють партнерські зв'язки, угоди в бізнесі?

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

1. Алексеєва Н.Р., Рядинська І.А. Сучасні тенденції розвитку міжнародного підприємства. *Сучасні перетворення міжнародного бізнесу: IV Всеукраїнська науково-практична конференція (31 березня 2021 р., м. Харків)* за заг.ред. С.І. Архієреєва, І.О. Дерід. Харків:ХНУ імені В.Н.Каразіна. 2021. С. 64-67.
2. Анісімов В. М. Національний бізнес та економічна безпека України в сучасному світі *Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи: матеріали Міжнар. наук. – практ. конф., 22 квітня 2021р.* Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського 2021, С.142-144.
3. Бабенко Е. В. Захист трудових прав працівників при припиненні трудових правовідносин (у тому числі при банкрутстві) : монографія. Харків : Панов. 2019. 400 с.
4. Бабина О.С. Управління ризиками бізнесу: сутність, складові, рішення *Економічна наука №7, 2017, С.14-17.*
5. Бабаджанян Г. Договір купівлі – продажу товарів:загальні обмеження саморегулювання *Цивільне право №1, 2021. С.54-62.*
6. Бойко О.М. Правила бізнес етики: проблеми застосування *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права* Випуск 32. 2022, С. 92-98.
7. Беліченко А.Г., Воронкова В.Г., Мельник В.В. Етика ділового спілкування: навчальний посібник для ВНЗ (рекомендовано МОН України) Видавництво: Магнолія 2006. 2021, 312 с.
8. Боровик А.В., Парамонов Д.Ю. Альтернативний захист прав суб'єктів підприємницької діяльності в Україні *Науковий вісник публічного та приватного права* Випуск 1, 2022. С.60-67.
9. Бояринова К. О., Гавриш Ю. О. Партнерство як інструмент забезпечення конкурентоспроможності в системі економічних відносин підприємств *Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи: матеріали Міжнар. наук.– практ. конф., 22 квітня 2021р.* Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського 2021, С. 40-42.
10. Вакулович Е.В. Класифікація публічних договорів *Проблеми цивільного права та процесу*, Харків, 2019, С. 232 - 235.
11. Галуцько В., Грищенко Л. та ін. Науково-практичний коментар (Господарський кодекс України). Київ. 2020. 752 с.
12. Господарське право України: навчальний посібник для підготовки до іспитів Тетарчук І., Дяків Т. Видавництво Центр навчальної літератури, 2020. 208 с.
13. Гук О.В., Мохонько Г.А. Інвестування стартап проектів в Україні. *Електронний науково-практичний журнал «Інфраструктура ринку».* № 36, 2019, С. 114-118.

14. Діденко Л.В. Види цивільних процесуальних правовідносин. *Науковий вісник публічного та приватного права*. Випуск 6. Т. 1, 2018, С. 115-121.
15. Дикань О. В. Розвиток малого бізнесу в Україні: проблеми та шляхи забезпечення. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. № 57. 2017, С. 58–66.
16. Добрава Н.В. Осипова М.М. Основи бізнесу навч. посіб. Одеса, 2018, 305с.
17. Дума О.І., Паньків І.С. Виклики та перспективи у розвитку малого та середнього підприємництва в Україні *Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка» www.econotyu.nauka.com.ua №4, 2018.*
18. Економіка і бізнес підручник за ред. д.е.н. проф. Мельник Л.Г., д.е.н., проф. Карінцева О.І., Суми, Університетська книга 2021, 315с.
19. Етика бізнесу: навч. посіб. Сушик І.В., Сушик О.Г., Мартинюк Я.М. Луцьк: РВВ Луцький НТУ, 2019, 268с.
20. Зеленський В.М. Припинення трудових відносин за угодою сторін: доцільність письмового оформлення згоди *Науковий вісник публічного та приватного права* Випуск 1, 2020 С. 96-100.
21. Касич О.А., Джура А. М. Стартапи як форма підприємницької діяльності: поняття, значення, зарубіжний досвід *Економічна наука* №2. 2019. С.24-31.
22. Клемпарський М., Назимко О. Способи застосування міжнародних трудових стандартів і національного трудового законодавства *Підприємство, господарство, право* №5, 2021. С. 57-62.
23. Козуб І.Г., Боднарук М.І. Щодо трудової правосуб'єктності роботодавця *Право і суспільство* №2, 2021. С. 73-78.
24. Козуб І.Г. Деякі аспекти представництва роботодавців у трудових відносинах *Юридична Україна* 2018. С. 100-106.
25. Комарова М.А. Стратегія міжнародної конкурентоспроможності фірми в контексті етики ведення бізнесу *Сучасні перетворення міжнародного бізнесу: IV Всеукраїнська науково–практична конференція (31 березня 2021 р., м. Харків)* за заг.ред. С.І. Архієреєва, І.О. Дерід. Харків:ХНУ імені В.Н. Каразіна. 2021. С. 31-34.
26. Костюк В. Концепція правосуб'єктності у трудовому праві: поняття, ознаки та принципи *Публічне право* №1 (33), 2019. С. 131-139.
27. Кудінов В.В., Васильєва С.І., Ігнатова О.М. Аналіз процесу управління необоротними активами підприємства *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»* Випуск 6 (55) 2019. С. 92-98.

28. Лавріненко О. В., Фролова Т. О., Ананьєв М. Ю. Акціонерні товариства в умовах євроінтеграційної трансформації українського законодавства *Економічна наука Інвестиції: практика та досвід* № 21-22, 2020, С. 23-29.

29. Мірошник Р. О., Прокоп'єва У. О. Розвиток малого і середнього бізнесу в Україні: проблеми і перспективи *Вісник Національного університету "Львівська політехніка"*. Т. 4, № 1, 2020, С.63-71.

30. Методичні матеріали з практичного ведення підприємницької діяльності в сільській місцевості «Як почати власний бізнес" (для початкуючих підприємців): практич. посіб. М.М. Осипова, О.Г. Дроздова, Є.Б. Мельник, С.В. Тормоса; за ред. Осипової М.М. Одеса: Екологія, 2006, 84 с.

31. Мороз О.В. Зміст цивільно–правового договору *Право і суспільство* №2 2020, С. 69-74.

32. Hitt M. Advancing Organization Studies in Family Business Research: Exploring the Multilevel Complexity of Family Organizations. *Organization Studies*. 2016. 37(3). P. 453– 456. doi.org/10.1177/0170840615596128a.

33. Нагорна І. І., Мілейко А. Т. Особливості планування виробничої діяльності підприємства *Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи*: матеріали Міжнар. наук.–практ. конф., 22 квітня 2021 р. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського 2021 С. 98-100

34. Основи підприємництва: підручник Біляк Т.О., Бірюченко С.Ю., Бужимська К.О., та ін.; під заг. ред. Н.В. Валінкевич. Житомир: ЖДТУ, 2019. 492 с.

35. Олексин І.І., Кисіль Т.В. Окремі аспекти укладання договорів міжнародної купівлі–продажу *Підприємство і торгівля* №25, 2019. С. 70-76.

36. Осипова М.М. Питання розвитку сімейних фермерських господарств *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки* Вип. 22. Ч. 2. 2017, С. 20-23.

37. Парасюк М.В. Сутність і правова природа юридичної особи. *Науковий вісник публічного та приватного права*. Випуск 3. 2020. С. 76–81.

38. Попова О.В. Перспективи розвитку фермерських господарств в Україні. Правові аспекти та державне регулювання. *Науковий вісник Публічного та приватного права*. №3, 2018, т. 2. С. 3-6.

39. Попова О.В. Фермерські господарства як форма підприємницької діяльності в системі господарювання розвиток та інвестиційна привабливість. *Економіка та управління підприємствами: теорія, практика, перспективи розвитку*: монографія. Полтава: ЦФЕНД, 2021. 39-44 с.

40. Правове регулювання підприємницької діяльності: навчальний посібник Л. В. Хомко, Х. Ю. Кульгавець. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 424 с.

41. Процесуальні документи у сфері цивільно–правових відносин. Зразки документів, коментарі, роз'яснення Петков С.В., Журавльов Д.В., Чижмарь К.І. Видавництво ЦУЛ, 2020. 184 с.

42. Радченко А.А., Підвальна О.І. Організування малого бізнесу в аграрній сфері регіону *ISSN(Print) 2307-6968, ISSN (Online) 2663-2209 Вчені записки Університету «КРОК» No3(59), 2020, С. 224-235.*

43. Решетник Н. І. Сучасні форми та методи партнерських зв'язків у бізнесі. *Молодий вчений.* № 11, 2015 С. 38-42.

44. Ситник Н.С., Козак С.І. Роль малого та середнього бізнесу на сучасному етапі розвитку економіки України *Економіка та управління національним господарством Причорноморські економічні студії* Випуск 26-1, 2018

45. Солоненко Ю. В. Сімейний бізнес, сім'я, бізнес – сім'я: окреслення сутностей у площині наукових досліджень *Економіка і організація управління* № 2 (42) 2021. С. 115-131.

46. Снітинський В.В., Завальницька Н.Б., Брух О.О. Діловий етикет в міжнародному бізнесі: навч. посіб. Видавництво: Магнолія 2006, 2021, 304 с.

47. Тихонович О.Ю. Значення та зміст трудового договору в трудовому праві України. *Науковий вісник публічного та приватного права.* Випуск 2, 2018, С.120-123.

48. Трудове право: навч. посіб. Іванов Ю.Ф., Іванова М.В., 2-ге вид. допов. і переробл. Київ: Алерта, 2020, 442 с.

49. Товкун І., Зал Д. Укладання договору поставки у спрощеній формі: на матеріалах судової практики *Підприємство, господарство і право* №5. 2021. С. 40-44.

50. Трудове право та право соціального забезпечення : навч. посібн. для підгот. до іспиту. Харків : Право, 2021, 258 с.

51. Уварова О.О., Буряковська К.О. Бізнес і права людини навчальний посібник Видавництво «ФОП Голембовська О.О.», Київ. 2019, 148 с.

52. Цимбала О.Й., Теплюк М.А. Інноваційні форми партнерства в бізнесі: збірник тез доповідей *II Міжнародна науково-практична конференція «Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи м. Київ 22 квітні 2021.* С. 244-245.

53. Цюра В.В. Неналежне здійснення договірною представництва та його правові наслідки. *Науковий вісник публічного та приватного права.* Випуск 2, 2018, С. 83-88.

54. Чуб В.О. Юридична відповідальність у трудовому праві: теоретико – правовий аналіз *Науковий вісник Ужгородського національного університету* Випуск 49 Т. 1., 2018, С. 54-57.

Спеціальна література

55. Адміністративне право України. Повний курс : підручник В. Галуцько, П. Діхтієвський, О. Кузьменко та ін. ; за ред. В. Галуцька, О. Правоторової. – Видання четверте. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 656 с.

56. Адміністративне право України. Повний курс: підручник за ред. В. Галуцька з, О. Правоторової. Видання третє. Київ: Академія адміністративно-правових наук, 2020. 466 с.
57. Баїк О. І., Бобко У. П. та ін. Земельне право навч. посіб., Львів, 2020, 320 с.
58. Господарське право : навч. посібник укл. А.А. Бутирський. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020, 144 с.
59. Земельне право України. Курс лекцій. А. М. Мірошніченко. Видавництво «Юрінком Інтер», 2020, 544 с.
60. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30.
61. Кодекс законів про працю України [електронний ресурс]. режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
62. Господарський кодекс України [електронний ресурс]. режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
63. Цивільний кодекс України [електронний ресурс]. режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
64. Кодекс України Про адміністративні правопорушення // [електронний ресурс]. режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
65. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. [електронний ресурс]. режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
66. Конституційне право: підручник (за загальною редакцією М.І. Козюбри) Ю.Г. Барабаш, О.М. Бориславська, В.М. Венгер, М.І. Козюбра, А.А. Мелешевич. К.: Ваіте, 2021. 528 с.
67. Кримінальне право України. Особлива частина: підручник В.В. Сухонос, Р.М. Білоконь, В.В.Сухонос (мол.) (за заг. ред. доктора юрид. наук, проф. В.В. Сухоноса). Суми : ПФ "Видавництво "Університетська книга", 2020. 672 с.
68. Тацій В. Я., Тютюгін В. І., Борисов В. І. Кримінальне право України загальна частина підручник. Видавництво Право, 2020. 584 с.
69. Трудове право та право соціального забезпечення : навч. посібн. для підгот. до іспиту. Харків : Право, 2021, 258 с.
70. Трудове право України: підручник (за ред. проф. О. М. Ярошенко). Харків: Вид-во 2022, 376 с.
71. Фінансове право України: навчальний посібник М.В. Ковалів, С.С. Єсімов, І.М. Проць, Р.М. Скриньковський, Ю.Р. Лозинський. Львів: СПОЛОМ, 2022. 394 с.
72. Цивільне право України : Навч. посіб. у 2 т. Ю.Ф. Іванов, О.В. Куриліна, М.В. Іванова 2-ге вид. доповн. і переробл. Т. 1. К.: Алерта, 2019. С. 342
73. Кіріяк О.В., Пацурківський Ю.П., Гудима-Підвербецька М.М. Цивільне право (загальна частина) : навч. посібник Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 304 с.
74. Парасюк М.В., Парасюк В.М., Грабар Н.М. Цивільне право України (загальна частина) (у схемах та таблицях):навч. посіб.Львів: Растр-7, 2020.364 с.

75. Тетарчук І., Дяків Т. Конституційне право України: навч. посіб. для підготовки до іспитів Видавництво Центр навчальної літератури, 2020. 218с.

Допоміжна

76. Аліни С. Спадкування крипто валют, токенів та інших цифрових активів. *Юридичний вісник* №1, 2019. С. 191-195.

77. Актуальні теоретичні та практичні проблеми відшкодування моральної шкоди потерпілим працівникам від нещасних випадків на виробництві або професійних захворювань : монографія / за наук. ред. О. М. Ярошенка. Харків : Юрайт, 2022. 272 с.

78. Бонтлаб В. В. Проблеми теорії та практики нормативно-правового регулювання вирішення трудових спорів (конфліктів) : монографія. Київ : Вид-во «ПВГОІ «Видавництво «Людмила». 2019. 420 с.

79. Бізнес-етика: конспект лекцій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка» освітньою програмою «Управління персоналом та економіка праці» М. М. Дученко, О. А. Шевчук; КПП ім. Ігоря Сікорського. Електронні текстові дані (1 файл: 5,5 Мбайт). Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2020. 56 с.

80. Бліхар М. Сутність юридичної відповідальності в правовій доктрині України *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»* №4(28) 2020, С. 161-168.

81. Бутинська Р.Я. Правовий статус учасників колективно – трудових правовідносин: монографія. Львів. Растр-7. 2020. 235 с.

82. Бугас В.В., Бугас В.В., Чупрун В.О., Ромас О.Ю. Управління прибутком на підприємстві та шляхи поліпшення цього процесу *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»* Випуск 6 (55) 2019. С. 58-64

83. Бугас В.В., Бугас В.В., Степанова І.В., Скрипка А.В. Управління ризиками інноваційної діяльності підприємства: міжнародний досвід *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»* Випуск 6 (55) 2019. С. 52-58.

84. Бурносенко І.А. Відповідальність учасників господарських товариств за законодавством України та деяких зарубіжних країн: дис.. на здобуття наук. ступеня доктора філософії: 081- Право. Одеса, 2021, 213 с.

85. Вавженчук С. Трудова охороноздатність як складник трудової правосуб'єктності *Підприємство, господарство, право* №7, 2020. С. 115-120.

86. Васечко Л. Співвідношення права роботодавця на отримання інформації про стан здоров'я працівника та права на медичну таємницю *Публічне право* №2 (34), 2019. С. 101-106.

87. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. Харків : Право. Т. 11 : Трудове право / редкол.: С. М. Прилипко (голова), М. І. Іншин (заст. голови), О. М. Ярошенко та ін. ; Нац. акад. прав. наук України ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава

Мудрого. 2018. 776 с.

88. Гаєвська Л. М., Марченко О. І. Підприємницька діяльність: підручник. Ірпінь: Університет ДФС України, 2019. 500 с. (Серія «Податкова та митна справа в Україні», т. 125).

89. Годун В.О. Договір поставки в контексті дуалізму приватного права: пропозиції щодо вдосконалення *Молодий вчений* № 11(2). 2018. С. 795–799.

90. Господарське право : підручник за ред. О. Вінник. Ліра-К, 2018. 240 с.

91. Господарське право : навчально-методичний посібник (для студентів денної та заочної форми навчання) Подцерковний О. П., Добровольська В. В., Зятіна Д. В., Будурова Г. М. Одеса : НУ "ОЮА", 2021. 166 с.

92. Гриценко Т.Б, Гриценко С.П., Іщенко Т.Д., Мельничук Т.Ф., Чуприк Н.В., Анохіна Л.П. Етика ділового спілкування : навч. посіб. Видавництво Центр навчальної літератури, 2019, 344 с.

93. Губін К. Г. Управління структурою конкурентних переваг фірми в межах системи формування доходів. *Економічна теорія та право* № 2 (33), 2018. С. 67–76.

94. Гуйван П.Д. Деякі питання належного обчислення початкового терміну позовної давності. *Науковий вісник публічного та приватного права*. Випуск 6. Том 1. 2018. С. 109-115.

95. Должанський І.З. Бізнес – план: технологія розробки: Навчальний посібник.ЦУЛ, 2009. 384 с.

96. Дума О.І., Паньків І.С. Виклики та перспективи у розвитку малого та середнього підприємництва в Україні *Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка» www.econotyu.nauka.com.ua №4, 2018.*

97. Єгорова-Луценко Т. П. Загальнотеоретична характеристика правових основ забезпечення, реалізації та захисту трудових прав працівників сільського господарства в Україні : монографія. Київ : ПВГОІ «Видавництво Людмила». 2020. 384 с.

98. Єрмоменко В.В., Гоцкалюк І.П. Форми реалізації права на працю у трудовому у праві *Право та інновації* №3, 2019. С. 35-46.

99. Економіка та організація підприємницької діяльності: навч. посіб. за заг. ред. д.е.н. Н. В. Сментини. К: ФОП Гуляєва В.М, 2019. 320 с.

100. Зарічна О.В, Зеліч В.В. Етика бізнесу в умовах євроінтеграції *Науковий вісник Ужгородського національного університету* Випуск 44 (спецвипуск) 2022, С.36-40.

101. Загальна теорія права : підручник. Петришин О.В., Лук'янов Д.В., Максимов С.І., Смородинський В.С. Видавництво «Право», 2020. С. 568.

102. Зразки процесуальних документів у цивільному судочинстві: заяви, скарги, клопотання, відзиви Петков С.В., Журавльов Д.В., Дрозд О.Ю, Дрозд В.Г. Видавництво ЦУЛ, 2020. 264 с.

103. Зубок М. І., Рубцов В.С., Яременко С. М. та ін. Економічна безпека суб'єктів підприємництва: навч. посіб К., 2012, 226 с.
104. Ільницька Н.Ф. Адміністративно – правове регулювання створення юридичних осіб: дисертація на здобуття наук. ступеня к.ю.н.: 12.00.07. Київ, 2021, 252 с.
105. Ішполітова І.Я., Селезньова Г.О. Стратегічні партнерства підприємств як напрям їхнього зовнішнього розвитку *Інфраструктура ринку* Вип. 28. 2019. С. 99–106.
106. Канеман Д. Мислення швидке й повільне пер. з англ. Київ: Наш формат, 2017, 480 с.
107. Клемпарський М.М. Працівник і роботодавець як ключові суб'єкти трудового права *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. №1 (35) 2018, С. 40-46.
108. Ковальчук А., Стеценко С. Правова мотивація підприємництва на засадах блокчейн – технологій *Публічне право* №1, 2018, С. 96-101.
109. Ковальчук А., Стеценко С. Фінансово – правові засади регулювання крипто – валютного ринку. *Публічне право* №1, 2018, С. 85-92.
110. Косович Б. Екологічне підприємництво як важлива складова сучасної економіки України *Економічний аналіз*. № 3, Том 30. 2020, С. 108 -118.
111. Куценко Т.Р. Зміст поняття «спеціальний статус суб'єктів трудового прав *Юридичний науковий електронний журнал* №5, 2022. С. 701-704.
112. Кривда О.В. Ризики бізнес-процесів та способи зменшення їх негативних наслідків *Мукачівський державний університет Економіка і суспільство Економіка та управління підприємствами* Випуск 2, 2016, С. 304-307.
113. Куваєва Т.В. Критеріальна модель оцінювання результативності партнерських відносин промислового підприємства. *Економічний вісник Національного гірничого університету* №1. 2020. С. 177–186.
114. Лалу Ф. Компанії майбутнього Фредерік Лалу; пер. з англ. Романа Ключко. Х.: КСД, 2017, 544 с.
115. Михасюк І., Гукалюк А., Косович Б. Проблеми конкурентоспроможності українського підприємництва і торгівлі в умовах глобалізації. *Вісник Львівського університету (серія економічна)*. Вип. 56. 2019. С. 308–316.
116. Мельников А.М. Основи організації бізнесу: навч. посіб. за заг. ред. А.М. Мельникова Мельников А.М., А. Коваленко, Н.Б. Пундяк. К.: Центр учбової літератури, 2013, 200 с.
117. Михайленко А. В., Луценко І. С. Екологічність перевезень: сучасні вимоги у ланцюгах поставок *Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи*: матеріали Міжнар. наук.–практ. конф., 22 квітня 2021 р. Київ:

КПІ ім. Ігоря Сікорського 2021, С. 272-274.

118. Мороз В.І., Шевдякова Т.Є. Вплив національного культурного чинника на ефективність ділових переговорів у міжнародному бізнесі *Сучасні перетворення міжнародного бізнесу: IV Всеукраїнська науково-практична конференція (31 березня 2021 р., м. Харків)* за заг.ред. С.І. Архієреєва, І.О. Дерід. Харків:ХНУ імені В.Н.Каразіна. 2021. С. 84-87.

119. Москаленко Є.В. Культура як визначник ефективного ведення міжнародного бізнесу *Сучасні перетворення міжнародного бізнесу: IV Всеукраїнська науково-практична конференція (31 березня 2021 р., м. Харків)* за аг.ред. С.І. Архієреєва, І.О. Дерід. Харків:ХНУ імені В.Н. Каразіна. 2021. С. 146-149.

120. Остервальдер Александер, Піньє Ів Створюємо бізнес-модель. Новаторські ідеї для всіх і кожного. К.: Наш Формат, 2017, 288 с.

121. Основи бізнесу: навчальний посібник Доброва Н.В., Осипова М.М. Одеса: Бондаренко М. О., 2018. 305 с

122. Пайда Ю.Ю. Визначення юридичних гарантій як елемент захисту прав людини. *Науковий вісник публічного та приватного права*. Випуск 2. 2018. С. 50 – 54.

123. Педько А.Б. Основи підприємництва і бізнес-культури : навч. пос. А.Б. Педько. К.: «Центр навчальної літератури», 2019,168 с.

124. Петренко В. Поняття та зміст моральної шкоди за чинним законодавством. *Підприємство, господарство і право*. №4, 2019, С. 60-64

125. Підгурська І.А., Легкий О.А. Конкуренція аналіз інформаційного бізнес-середовища у цифровому маркетингу *Маркетинг і цифрові технології Т.3, №3, 2019 ISSN 2522-9087 (Print) ISSN 2523-434X (Online) С. 25-34*

126. Піхняк Т.А. Сучасні виклики для економічного розвитку малого підприємства в Україні *Класичний приватний університет Приазовський економічний вісник* Випуск 2(25). 2021, С. 24-29.

127. Попова О.В. Правові аспекти та державне регулювання розвитку фермерських господарств в Україні. *Актуальні питання взаємодії інститутів громадянського суспільства та органів публічного адміністрування у напрямку розвитку правової системи України: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 7-8 вересня 2018 р. Київ: ЦНДП, 2018 С. 42-47*

128. Попова О.В. Державне регулювання та підтримка аграрної галузі в Україні. *Економіка, фінанси, управління та право: теоретичні підходи та практичні аспекти розвитку: зб. тез доповідей матеріали Міжнар. наук. – практик. конф. Частина 2, 23 липня 2018 р. Полтава: ЦФЕНД, 2018. С. 50-52*

129. Попова О.В. Пріоритетні напрями розвитку фермерських господарств в Україні, шляхи їх реалізації та інвестиційна привабливість. *Науковий вісник Публічного та приватного права*. 2018 №6,196-200 с.

130. Попова О.В. Правова культура особистості. навч. посіб. зі схемами Київ 2021, 186 с.

131. Попова О.В. методичні рекомендації до вивчення дисципліни «Правова культура особистості» для студентів денної форми навчання ОС «Бакалавр» спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» .К. 2022, 63 с.

132. Плетос С.В. Підприємницька діяльність конспект лекцій Одеса, Одеський державний екологічний університет 2021, 120с.

133. Процесуальні документи у сфері цивільно–правових відносин. Зразки документів, коментарі, роз'яснення укладач: Хомішин М., Чижмарь К., Журавльов Д., Петков С. ТОВ «Видавництво «Центр навчальної літератури», 2018. 184 с.

134. Проблеми конкурентоспроможності українського підприємництва і торгівлі в умовах глобалізації. *Вісник Львівського університету (серія економічна)*. Вип. 56. 2019. С. 308–316.

135. Правове регулювання безпеки господарської діяльності в Україні : монографія Гетманець О. П., Прокопенко А. О., Чорна А. М. та ін. за заг. ред. О.П. Гетманець. Харків : Константа, 2019. 296 с.

136. Правдюк В.М. Поділ земель за цільовим призначенням за законодавством України : монографія К.: Видавництво Алерта, Правова Єдність, 2018. 204 с.

137. Практичний курс бізнесу навчальний посібник (збірник вправ, задач, тестів та ситуаційних завдань). В.Р. Кучеренко, В.П. Марущак, Н.В. Добрава, М.М. Осипова, Одеса, Пальміра, 2009,184 с.

138. Радченко А.А. Значення та переваги малого бізнесу в сільській місцевості *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»* Випуск 6 (55) 2019. С. 171-176.

139. Резнікова Н. В., Іващенко О. А., Курбала Н. В. Тенденції розвитку малого і середнього бізнесу та його вплив на економічну кон'юктуру і конкурентоспроможність розвинених країн *Економіка та держава* № 10.2020. С. 4-14.

140. Розвиток бізнес-середовища в Україні: окремі аспекти правового забезпечення: монографія за ред. О. О. Дмитрик, К. О. Токаревої. Харків: НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2019. 203 с.

141. Рябов Д.С. Щодо конкретизації основних засобів правового характеру, які використовуються при здійсненні юридичного обслуговування договірної

роботи суб'єктів господарювання *Науковий вісник публічного та приватного права*. Випуск 1, 2022, С. 67- 74.

142. Сабецька Т. І. Механізми протидії рейдерству як складова формування стратегії економічної безпеки підприємства. *Економіка і суспільство* № 8, 2017, С. 341– 348.

143. Свічкач Н.М., Атаманюк В.В. Особливості контролю розрахунків із постачальниками *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»* Випуск 6 (55) 2019. С. 224-228.

144. Сіроха Д. І. Нормотворчість суб'єктів трудового права: проблеми теорії та практики : монографія. Київ : ПВГОІ «Видавництво Людмила». 2020. 394 с.

145. Слома В.М. Часткові зобов'язання у доктрині цивільного права. *Науковий вісник публічного та приватного права*. Випуск 6. Том 1. 2018. С. 159–163.

146. Синицина Г.А., Рачкован О.Д. Основи бізнесу та підприємницької діяльності : конспект лекцій Г.А. Синицина, О.Д. Рачкован. - Харків : ХДУХТ, 2019. 93 с.

147. Сирота Д., Локтіонова В., Уманська А. Правова характеристика можливості спадкування криптовалюти *Публічне право* №1,(41) 2021, С. 110-116.

148. Солоненко Ю. Сімейний бізнес: порівняння з несімейним, ключові відмінності та особливості функціонування *Галицький економічний вісник* № 4 (71) 2021. С. 140-150. https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2021.04

149. Стоян Т. Діловий етикет: моральні цінності і культура поведінки бізнесмена: навч. посіб. М-во освіти і науки України, Київ. економ. ін-т менеджм. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 231с.

150. Соцький А. Загальна характеристика суб'єктів індивідуальних трудових правовідносин *Юридичний вісник* №1. 2020, С.109-116.

151. Ткачук О.М. Цивільний кодекс України: постатейний покажчик правових позицій ВС – Великої палати та Касаційного цивільного суду. Видавництво: Право. 2021, 744 с.

152. Трудове право: підручник за заг. ред. М.І. Іншина, В.Л. Костюка, 2-ге вид. Київ: Юрінком Інтер. Буква Закону, 2019, 600 с.

153. Теоретичні засади трудового права України: підручник за заг. ред. В.Л. Костюка, М.І. Іншина, Київ «Видавництво Людмила», 2019, 452 с.

154. Ткачук О.М. Цивільний кодекс України: постатейний покажчик правових позицій ВС – Великої палати та Касаційного цивільного суду. Видавництво: Право. 2021, 744 с.

155. Трудове право України: підручник (за ред. проф. О. М. Ярошенко). Харків: Вид-во 2022, 376 с.

156. Управління бізнесом: навч. посіб. Балановська Т.І., Троян А.В. Київ НУБіП України 2019. 401 с.
157. Фінансове право: підручник Алісов Є. О. та ін. за ред. д-ра екон. наук, проф. М. П. Кучерявенка. Х. : Право, 2013. 398 с.
158. Хамаїлі А. Механізм інвестування підприємств малого та середнього бізнесу: дисертація на здобуття наук. ступеня доктора філософії: 051. Кривий Ріг, 2021, 234 с.
159. Хамаїлі А. Основні засади фінансового забезпечення стадій життєвого циклу підприємств малого та середнього бізнесу. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: *Економіка і управління*. 2020. Т. 31(70). № 2. С. 54–59 (входить до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus).
160. Хамаїлі А. Оцінка та управління прибутковістю інвестиційних програм малих та середніх підприємств за критерієм беззбитковості. *Економічний аналіз*. 2020. Т. 30. № 3. Тернопіль. С. 156–165.
161. Цивільне право: навч. посіб. у 2-х т. Ю.Ф. Іванов, О.В. Куриліна, М.В. Іванова - 2-ге вид. доповн. і переробл. К.: Юрінком Інтер, Т. 1. 2019. 520 с.
162. Чан Кім В., Моборн Рене Стратегія Блакитного океану. Як створити безхмарний ринковий простір і позбутися конкуренції. Х.: Клуб сімейного досуга, 2018–384 с.
163. Чайковська В.В. Господарське право : підручник. Видавництво «Фенікс», 2018. 368 с.
164. Чихрьов В.Л. Майно суб'єктів господарювання: нормативно-правові аспекти формування та використання *Науковий вісник публічного та приватного права* Випуск 1, 2020 С. 75-79.
165. Чуйкіна О.О. Особливості оподаткування юридичних осіб в Україні та Німеччині *Сучасні перетворення міжнародного бізнесу: IV Всеукраїнська науково-практична конференція (31 березня 2021 р., м. Харків)* за заг. ред. С.І. Архієреєва, І.О. Дерід. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна. 2021. С. 205-208.
166. Чумаченко І.М. Процесуальні правовідносини у трудовому праві України: монографія, Харків. Константа 2018. 428с.
167. Шакотько Є. Етичний бізнес глобальних корпорацій [електронний ресурс] режим доступу <https://www.epravda.com.ua/columns/2019/10/22/652792>
168. Швець В. О. Забезпечення стабільності трудових правовідносин: теорія та практика : монографія. Харків : Панов, 2020. 366с.
169. Шевченко Л.С. Конкурентоспроможність бізнесу (підприємства) навчально – методичний посібник Харків 2020, 162 с.
170. Шевченко Л. С. Стратегічний бізнес-консалтинг: навч. посіб. Харків: Право, 2019, 302 с.

171. Шевченко А.М. Розвиток міжнародного бізнесу в Україні *Сучасні перетворення міжнародного бізнесу: IV Всеукраїнська науково–практична конференція (31 березня 2021 р., м. Харків)* за заг. ред. С.І. Архієреєва, І.О. Дерід. Харків:ХНУ імені В.Н. Каразіна. 2021. С. 15-18.

172. Ярошенко О. М., Жигалкін І. П., Луценко О. Є. Рішення Конституційного Суду України, Правові позиції та висновки Верховного Суду України та Великої Палати Верховного Суду щодо вирішення трудових спорів : наук.-практ. видання. Харків : Юрайт, 2020. 264 с.

173. Ярошенко О., Іншин М., Жигалкін І. Індивідуальне та колективне трудове право України : наук. видання. Харків : Юрайт, 2021. 412

Для нотаток

